

**ΑΝΩΤΑΤΟ ΤΕΧΝΟΛΟΓΙΚΟ ΕΚΠΑΙΔΕΥΤΙΚΟ ΙΔΡΥΜΑ
ΚΡΗΤΗΣ**

ΣΧΟΛΗ ΔΙΟΙΚΗΣΗΣ ΚΑΙ ΟΙΚΟΝΟΜΙΑΣ

ΤΜΗΜΑ ΛΟΓΙΣΤΙΚΗΣ

ΠΤΥΧΙΑΚΗ ΕΡΓΑΣΙΑ

Η ΣΥΜΒΑΣΗ ΤΟΥ ΑΛΛΗΛΟΧΡΕΟΥ ΛΟΓΑΡΙΑΣΜΟΥ

ΤΟΥΜΠΙΑΝΟΥ ΜΑΡΙΑ Α.Μ. 1088
ΕΙΣΗΓΗΤΗΣ : ΙΑΤΡΑΚΗΣ ΓΕΩΡΓΙΟΣ

ΣΕΠΤΕΜΒΡΙΟΣ 2011

ΠΕΡΙΕΧΟΜΕΝΑ

ΕΙΣΑΓΩΓΗ	3
ΚΕΦΑΛΑΙΟ 1^ο ΕΙΣΑΓΩΓΗ ΣΤΟΝ ΑΛΛΗΛΟΧΡΕΟ ΛΟΓΑΡΙΑΣΜΟ	4
1.1 Η ΕΝΝΟΙΑ ΤΟΥ ΑΛΛΗΛΟΧΡΕΟΥ ΛΟΓΑΡΙΑΣΜΟΥ	4
1.2 ΑΛΛΗΛΟΧΡΕΟΣ , ΤΡΕΧΩΝ ,ΑΝΟΙΧΤΟΣ ΛΟΓΑΡΙΑΣΜΟΣ.....	7
1.3 ΠΕΡΙΓΡΑΦΗ ΔΙΑΔΙΚΑΣΙΑΣ ΚΑΙ ΛΕΙΤΟΥΡΓΙΑΣ ΧΡΗΣΗΣ ΤΟΥ ΑΛΛΗΛΟΧΡΕΟΥ ΛΟΓΑΡΙΑΣΜΟΥ	11
1.4 ΑΛΛΗΛΟΧΡΕΟΣ ΚΑΙ ΤΡΑΠΕΖΕΣ.....	21
ΚΕΦΑΛΑΙΟ 2^ο : ΘΕΩΡΙΕΣ ΠΕΡΙ ΑΛΛΗΛΟΧΡΕΟΥ ΛΟΓΑΡΙΑΣΜΟΥ	27
ΚΕΦΑΛΑΙΟ 3^ο ΣΥΜΒΑΣΗ ΑΝΟΙΓΜΑΤΟΣ ΠΙΣΤΩΣΗΣ	32
3.1 ΑΣΦΑΛΕΙΕΣ ΚΑΙ ΚΛΕΙΣΙΜΟ ΑΛΛΗΛΟΧΡΕΟΥ ΛΟΓΑΡΙΑΣΜΟΥ	33
3.2 ΔΙΑΤΗΡΗΣΗ ΤΩΝ ΑΣΦΑΛΕΙΩΝ.....	36
3.3 Η ΕΝΝΟΙΑ ΤΟΥ ΑΝΑΤΟΚΙΣΜΟΥ.....	38
ΒΙΒΛΙΟΓΡΑΦΙΑ	42

ΕΙΣΑΓΩΓΗ

Η σύμβαση του αλληλόχρεου λογαριασμού και τα προβλεπόμενα της αποτελούν το θέμα της παρούσας εργασίας. Μέχρι την εισαγωγή του Αστικού κώδικα στη χώρα μας η σύμβαση αυτή δεν διεπόταν από μια συγκεκριμένη νομοθετική ρύθμιση και ουσιαστικά οι διατάξεις της ρυθμίζονταν από το εθιμικό δίκαιο και τη συναλλακτική πρακτική.

Η εισαγωγή της σύμβασης στο 874 ΑΚ και στο 112Εισνακ παράλληλα με την ενσωμάτωση των θεωριών της αλλοδαπής έχουν οδηγήσει στο σημερινό καθεστώς. Στη παρούσα εργασία θα δοθούν γενικές πληροφορίες για τη σύμβαση αλληλόχρεου λογαριασμού και το τι τη διέπει.

Συγκεκριμένα στο πρώτο κεφάλαιο της παρούσης περιγράφεται η έννοια του αλληλόχρεου λογαριασμού ενώ επεξηγείται η διαφορά μεταξύ αλληλόχρεου και άλλων τύπων λογαριασμών

Προχωρώντας στο δεύτερο κεφάλαιο αναλύονται οι θεωρίες της αλλοδαπής (γαλλική και γερμανική) επί του αλληλόχρεου λογαριασμού .

Στο τρίτο κεφάλαιο επεξηγούνται βασικές μεταβλητές του αλληλόχρεου λογαριασμού όπως η σύμβαση του ανοίγματος πίστωσης και η διατήρηση των ασφαλειών που δόθηκαν από τους συμβαλλομένους.

ΚΕΦΑΛΑΙΟ 1^ο ΕΙΣΑΓΩΓΗ ΣΤΟΝ ΑΛΛΗΛΟΧΡΕΟ ΛΟΓΑΡΙΑΣΜΟ

1.1 Η ΕΝΝΟΙΑ ΤΟΥ ΑΛΛΗΛΟΧΡΕΟΥ ΛΟΓΑΡΙΑΣΜΟΥ

Η ανάπτυξη του αλληλόχρεου λογαριασμού προήλθε από την ανάγκη διατήρησης αμοιβαίων λογαριασμών δυο προσώπων σε ένα κοινό λογιστικό ταμπλό, στις μεσαιωνικές ιταλικές πόλεις, όπου και συνδέθηκε ιδίως με τις τραπεζικές συμβάσεις γύρου. Αρχικά είχε να κάνει μόνο με τραπεζικές συναλλαγές αποκομμένος από νομικές δράσεις. Μέσα στο 19^ο αιώνα ο αλληλόχρεος λογαριασμός ισχυροποιήθηκε ως ένας ξεχωριστός θεσμός του σύγχρονου δικαίου και τα συμβαλλόμενα μέρη ήσαν αυτόνομα.

Αν θέλουμε να ορίσουμε τον αλληλόχρεο λογαριασμό έχουμε {με βάση το ΕφΑθ 1607/2007 αλλά και από τις διατάξεις των άρθρων 361, 873, 874 ΑΚ και 112 ΕισΝΑΚ, 669 ΕμπΝ και 64-67 ΝΔ 17.7./17.8.1923 } την ακολουθία ότι ο αλληλόχρεος λογαριασμός είναι η σύμβαση μεταξύ δυο συμβαλλομένων. Οι δυο συμβαλλόμενοι συμφωνούν ότι οι εκατέρωθεν συναλλαγές τους θα αναφέρονται σε ένα από κοινό λογαριασμό υπό τη μορφή, χρεοπιστώσεων¹.

Στη χώρα μας και πριν την εισαγωγή του ΑΚ ο αλληλόχρεος λογαριασμός, ως προϊόν συναλλακτικής πρακτικής, δεν ρυθμιζόταν με διάταξη νόμου, πλην μιας αναφοράς στο αρ.669 ΕΝ περί *μη διεκδίκησης του καταβληθέντος τιμήματος του πωλητή έναντι του πτωχεύσαντος αγοραστή*, εφόσον αυτό καταχωρίσθηκε σε μεταξύ τους αλληλόχρεο λογαριασμό. Επίσης βρίσκουμε αναφορά στο αρ.47 και 64 – 67 ν.δ. 17.7/13.8.1923 για την πίστωση «επ' ανοικτώ λογαριασμό», όπου ρυθμίζονται ζητήματα αναγκαστικής εκτέλεσης.

---

¹ Κατσάνος, Δ.,(2005), Η σύμβαση αλληλόχρεου λογαριασμού , Θεσσαλονίκη, Σχολή Νομικών Οικονομικών και Πολιτικών Επιστημών, σελ.20-22

Μετά την εισαγωγή του ΑΚ και τη ρύθμιση του αλληλόχρεου λογαριασμού στο αρ. 874 ΑΚ και 112 ΕισΝΑΚ, η νομική διάπλασή του διαμορφώθηκε κυρίως από τα εμπορικά ήθη ενώ η θεσμική του υπόσταση χαρακτηρίστηκε από την εγχώρια νομολογία, η οποία επηρεαζόμενη από τη νομολογία του εξωτερικού σχετικά ,συνέβαλε αποφασιστικά στη διαμόρφωση της έννοιας και λειτουργίας του αλληλόχρεου λογαριασμού.

Στις μέρες μας είναι μια καθιερωμένη πρακτική στις τραπεζικές συναλλαγές η χρήση του αλληλόχρεου λογαριασμού, για την εξυπηρέτηση τραπεζικών συμβάσεων κατάθεσης, ανοίγματος πίστωσης κλπ., ενώ έχει καθιερωθεί και στις εξωτραπεζικές συναλλαγές με σκοπό τη διευθέτηση δοσοληψιών από έννομες σχέσεις, όπως συμβάσεις αντιπροσωπείας, μίσθωσης, ανάθεσης διαχείρισης περιουσίας επί αμοιβή κλπ. Παρά τη διάδοση του, δεν έχει αποσαφηνισθεί το εννοιολογικό βάθος και εύρος της σύμβασης αλληλόχρεου λογαριασμού, ζήτημα που έχει πρακτική σημασία, βασικά, ως προς το εφαρμοζόμενο καθεστώς ανατοκισμού.

Από την άλλη, οι χρηματοδοτήσεις εκ μέρους των πιστωτικών ιδρυμάτων με τη μορφή ανοίγματος πίστωσης με αλληλόχρεο λογαριασμό, συνοδεύονται κατά κανόνα από παροχή προσωπικών ή / και 5 εμπράγματων ασφαλειών είτε από τον ίδιο τον πιστούχο είτε από τρίτο (στην πράξη παρέχεται εγγύηση από τρίτο ή /και εγγράφεται προσημείωση σε ακίνητα του πιστούχου ή / και εγγυητή).

Κι εδώ ανακύπτουν ζητήματα που έχουν απασχολήσει κατά καιρούς θεωρία και νομολογία και άπτονται της τύχης των παρασχεθεισών ασφαλειών κατά τη λειτουργία και το κλείσιμο του αλληλόχρεου λογαριασμού, καθώς και της έκτασης της ευθύνης του εγγυητή.

Η εσφαλμένη θέση της νομολογίας μας επί των προαναφερόμενων νομικών ζητημάτων καθιστά επιτακτικότερη την ανάγκη να ξεκαθαριστούν, προκειμένου να γίνει καλύτερη η σύλληψη και αποτύπωση με βασικό γνώμονα τη σύζευξη της συνέπειας του νομικού λόγου αλλά και με βάση την ικανοποίηση του αιτήματος για δικαιοσύνη και ισότητα στις συναλλαγές.

Όπως θα γίνει αντιληπτό, η μεν αιτία των υπό πραγμάτευση προβλημάτων ανευρίσκεται στη σύγκρουση ανάμεσα στις ανάγκες του εμπορίου που οδήγησαν στην καθιέρωση του θεσμού και στην καθεστηκυία νομική πραγματικότητα που γνωρίζει έννοιες κλασικές και άκαμπτες².

Ο συγκεκριμένος λογαριασμός δημιουργεί απαιτήσεις οι οποίες αποσβένονται στα κλεισίματα και σε ορισμένα χρονικά διαστήματα. Το κατάλοιπο του λογαριασμού που θα προκύψει θ' αποτελεί τη μοναδική απαίτηση μεταξύ της σχέσης αυτής. Δεν είναι δυνατόν σε μια αλληλόχρεη σύμβαση ο ένας των συμβαλλομένων να καθίσταται μόνο πιστωτής και ποτέ οφειλέτης και ο άλλος μόνον οφειλέτης και ποτέ πιστωτής³.

Η αποστολή λογιστικής εκκαθάρισης από το ένα μέρος στο άλλο θεωρείται ότι ενέχει πρόταση αναγνώρισης του καταλοίπου του αλληλόχρεου λογαριασμού. Ως προς της αποδοχή της πρότασης αυτής μπορεί να συμφωνηθεί εκ των προτέρων ότι, αν ο αποδέκτης της εκκαθάρισης δεν αντιλέξει εντός ορισμένης εύλογης προθεσμίας, το κατάλοιπο θα θεωρείται αναγνωρισμένο.

Βασικό στοιχείο της σύμβασης αλληλόχρεου λογαριασμού είναι η δυνατότητα καθενός από τα μέρη να είναι είτε πιστωτής είτε οφειλέτης. Η μη

---

² Κατσάνος , Δ.,(2005),Η σύμβαση αλληλόχρεου λογαριασμού , Θεσσαλονίκη: Σχολή Νομικών Οικονομικών και Πολιτικών Επιστημών, σελ. 20-22

³ Τσούμα Β., Δανηλάτου Α., (2006), Αλληλόχρεος Λογαριασμός, Αθήνα, Νομική Βιβλιοθήκη

ρητή εναντίωση του οφειλέτη στο κατάλοιπο του λογαριασμού δεν αποτελεί αναγνώρισή του.

1.2 ΑΛΛΗΛΟΧΡΕΟΣ , ΤΡΕΧΩΝ ,ΑΝΟΙΧΤΟΣ ΛΟΓΑΡΙΑΣΜΟΣ

Ο αλληλόχρεος λογαριασμός αποτελεί ειδική μορφή του απλού τραπεζικού που συνήθως χρησιμοποιείται στην τραπεζική ορολογία ως χαρακτηριστικό της σχέσεως μεταξύ πελάτη και τράπεζας.

Το άνοιγμα του τραπεζικού λογαριασμού προϋποθέτει τραπεζική σύμβαση, την οποία και εξυπηρετεί. Ανάλογα με τη σχέση που αφορά, διακρίνεται κυρίως σε λογαριασμό καταθέσεως, λογαριασμό χορηγήσεως (πιστώσεως δανείου) και λογαριασμό γύρου, ο οποίος μπορεί να συνδέεται με κατάθεση χρημάτων ή χορήγηση πιστώσεως.

Ο τραπεζικός λογαριασμός με εξαίρεση την περίπτωση του τρέχοντος λογαριασμού, δεν παρουσιάζει άλλη ιδιαίτερη σημασία. Ιδίως δεν θεμελιώνει αφ' εαυτού οποιαδήποτε απαίτηση του πελάτη έναντι της τράπεζας ή αντίστροφα. Η ύπαρξη μιας απαιτήσεως ή η δυνατότητα ασκήσεώς της εξαρτάται αποκλειστικά και μόνον από την τραπεζική σύμβαση, που εξυπηρετεί ο λογαριασμός.

Η μεταβίβαση του λογαριασμού γίνεται με σύμβαση εκχώρησης απαιτήσεως κατά τις διατάξεις για εκχώρηση απαιτήσεως,(ΑΚ 455 επ.) ενώ, η ενεχύραση του λογαριασμού γίνεται σύμφωνα με τις διατάξεις για την ενεχύραση απαιτήσεως των άρθρων 1248 επ. Αντιθέτως, στον τραπεζικό αλληλόχρεο λογαριασμό είναι δυνατή μόνο η εκχώρηση ή ενεχύραση του τελικού υπολοίπου (καταλοίπου), διότι λόγω της απώλειας της αυτοτέλειά

τους, οι επιμέρους απαιτήσεις απαγορεύεται να εκχωρηθούν⁴.

Ειδικότερα, ο τραπεζικός αλληλόχρεος λογαριασμός, στερείται έναντι του κοινού αλληλόχρεου, δύο βασικών στοιχείων: α) του στοιχείου της αμοιβαιότητας των πιστώσεων και β) του στοιχείου της αβεβαιότητας περί του ποιος θα καταστεί, ήτοι κατά το οριστικό κλείσιμο του λογαριασμού, οφειλέτης και ποιος δανειστής. Στη δεύτερη αυτή περίπτωση γίνεται λόγος για απλό (ή και καταχρηστικό) αλληλόχρεο λογαριασμό⁵.

Ο τρέχων ή τρεχούμενος λογαριασμός δίνει τη δυνατότητα πολλών από κάθε πλευρά καταχωρήσεων, όπως και ο αλληλόχρεος, δεν διαθέτει όμως όλα τα στοιχεία του τελευταίου όπως εμπορική ιδιότητα του ενός ή και των δύο μερών, αμοιβαιότητα των καταχωρούμενων απαιτήσεων και ενδεχομένως αναγνώριση του υπολοίπου, που έχει συμπεριλάβει τόκους προορισμένους για ανατοκισμό.

Ο κατά κυριολεξία ανοικτός λογαριασμός είναι εκείνος στον οποίο καταχωρούνται οι απαιτήσεις του ενός πάντα μέρους, καθιστάμενες κονδύλια του λογαριασμού, που παραμένουν ανοικτά, χωρίς ανάγκη καταβολών και συμψηφισμών, μέχρι να εξαχθεί κατά τακτά χρονικά διαστήματα το συνολικό ποσό των απαιτήσεων που οφείλει να εξοφλήσει μερικά το άλλο μέρος.

Τέτοιους ανοικτούς λογαριασμούς συνιστούν οι συνήθεις λογαριασμοί των μικροπωλητών και μικρεμπόρων, που πιστώνουν το τίμημα των πωλούμενων προϊόντων τους, μέχρις ότου συγκεντρωθεί κατά μήνα ή εβδομάδα ένα συνολικό ποσό, το οποίο προσφέρεται τότε σε εξόφληση.

---

⁴ Τσούμα Β., Δανηλάτου Α., (2006), Αλληλόχρεος Λογαριασμός, Αθήνα, Νομική Βιβλιοθήκη,σελ.11

⁵ Μάζης Π.,(2003), Εμπράγματα εξασφάλιση τραπεζών και Α.Ε., σελ.81

Αν και ο αλληλόχρεος λογαριασμός έχει στοιχεία και των δύο ως άνω λογαριασμών, οι τελευταίοι (άνω λογαριασμοί) στερούνται του στοιχείου της αμοιβαιότητας και κατ' επέκταση της αβεβαιότητας περί του ποιος θα καταστεί κατά το οριστικό κλείσιμο οφειλέτης και ποιος δανειστής. Επίσης, λόγω της έλλειψης αμοιβαιότητας, δεν υπάρχει επί τρέχοντος ή ανοικτού λογαριασμού η δυνατότητα αυτοδίκαιου ανατοκισμού κατά την 112ΕισΝΑΚ.

Περαιτέρω, όταν στον αλληλόχρεο λογαριασμό, καταχωρούνται ορισμένες από τις απαιτήσεις που προκύπτουν από τις σχέσεις των μερών ονομάζεται ειδικός, ενώ καθολικός όταν καταχωρούνται όλες οι απαιτήσεις.

Περιοδικός αλληλόχρεος είναι ο λογαριασμός όταν οι αμοιβαίες απαιτήσεις και καταβολές των μερών συμψηφίζονται μεταξύ τους στο χρόνο που συμφωνείται μετά την πάροδο ορισμένων χρονικών διαστημάτων, ενώ διαδοχικός αλληλόχρεος είναι ο λογαριασμός, όταν οι αμοιβαίες απαιτήσεις και καταβολές των μερών συμψηφίζονται διαδοχικά, αμέσως μόλις εισέλθουν στο λογαριασμό⁶.

Αλληλόχρεος λογαριασμός σύμφωνα με την έννοια της ΕισΝΑΚ 112 και του ΑΚ 874, είναι ο λογαριασμός όπου καταχωρούνται χρέη – συνεπώς με αντίστροφη θεώρηση απαιτήσεις- αλλήλων, δηλαδή αμφοτέρων των ανταποκριτών. Η υποκείμενη σχέση, λοιπόν, που εξυπηρετεί ο αλληλόχρεος πρέπει να είναι αμφοτεροβαρώς πιστωτική (έστω δυνητικά), χρηματική και διαρκής, ώστε να μπορούν να γεννηθούν υπέρ και σε βάρος των μερών υποχρεώσεις και αντίστοιχες απαιτήσεις, και τα δύο μέρη να μπορούν να καταστούν δανειστές και οφειλέτες σε εναλλασσόμενους ρόλους, και οι δύο να

---

⁶ Τσούμα Β., Δανηλάτου Α., (2006), Αλληλόχρεος Λογαριασμός, Αθήνα, Νομική Βιβλιοθήκη,σελ.11

είναι σε θέση να χρεώνουν και να πιστώνουν⁷. Λ.χ. σύμβαση μεταξύ δύο εμπόρων, όταν έχουν συναλλαγές και πιστώνουν και οι δύο το αντίστοιχο τμήμα, συνδυασμός σύμβασης τραπεζικού γύρου και ανοίγματος πίστωσης.

Στην περίπτωση αυτή, πράγματι, η τράπεζα, συνεργαζόμενη με την επιχείρηση του πελάτη της, παρέχει σε αυτόν πάσης φύσεως πιστώσεις και ταυτόχρονα διακινεί τον όγκο των πληρωμών και εισπράξεων του από τρίτους, διαχειριζόμενη στον ίδιο λογαριασμό και τις καταθέσεις του. Έτσι, δημιουργούνται αμοιβαίες απαιτήσεις, που δικαιολογούν τον χαρακτηρισμό του τηρούμενου λογαριασμού ως αλληλόχρεου και, κατ' ακολουθία, και τον αυτοδίκαιο ή συμβατικό ανατοκισμό της ΕισΝΑΚ 112.

Από την άλλη ο τρέχων λογαριασμός εξυπηρετεί συναλλακτική σχέση που εμφανίζει μια δυναμική και μια κίνηση, ωστόσο είναι μονομερώς πιστωτική. Τούτο γιατί η υποκείμενη σχέση είναι τέτοιας φύσης, ώστε μόνο ο ένας πιστώνει και ο άλλος χρεώνει, με συνέπεια ο δανειστής να πιστώνει διαδοχικά και ο οφειλέτης να υποχρεούται σε αντίστοιχες καταβολές έναντι των παρεχόμενων πιστώσεων, οι οποίες λειτουργούν συμψηφιστικά, ώστε, κάθε φορά που ο οφειλέτης καταβάλλει, να μειώνεται ισόποσα το κονδύλιο της οφειλής του. Λ.χ. σύμβαση ανοίγματος πίστωσης, σύμβαση κατάθεσης.

Τέλος, ο ανοικτός λογαριασμός εξυπηρετεί υποκείμενη σχέση που χαρακτηρίζεται από αδράνεια, με συνέπεια και ο ίδιος ο λογαριασμός να μην έχει κινητικότητα, υπό την έννοια ότι ο δανειστής παρέχει διαδοχικές πιστώσεις, οι οποίες καταχωρούνται σε έναν ενιαίο λογαριασμό, χωρίς ο

---

⁷ Κατσάνος, Δ.,(2005), Η σύμβαση αλληλόχρεου λογαριασμού , Θεσσαλονίκη Σχολή Νομικών Οικονομικών και Πολιτικών Επιστημών

πιστούχος να προβαίνει σε καταβολές έναντι αυτών και να επέρχεται ισόποση απόσβεση του χρέους, αλλά κατά τακτά χρονικά διαστήματα τα πιστωτικά κονδύλια συμποσούνται σε μια συνολική οφειλή που ο πιστούχος καλείται να εξοφλήσει. Λ.χ. το πάλαι ποτέ τεφτέρι του μπακάλη.

Καθίσταται, λοιπόν, σαφές ότι ο τρέχων λογαριασμός λειτουργεί όπως και ο αλληλόχρεος, πλην όμως δεν υποστηρίζει σχέση που μπορεί να ιδρύσει αμοιβαίες απαιτήσεις.

Μόνο η αμοιβαιότητα των απαιτήσεων δύναται να διασκεδάσει τους φόβους του νομοθέτη για τον ανατοκισμό και την επακόλουθη επιβάρυνση των μερών με τόκους επί τόκων.

Με άλλα λόγια, η αμοιβαιότητα των απαιτήσεων επί αλληλόχρεου λογαριασμού συνεπάγεται και την αμοιβαιότητα του κινδύνου του ανατοκισμού, καθότι η τυχόν επιβάρυνση με τόκους τόκων αφορά και στη χρεωστική και στην πιστωτική στήλη του λογαριασμού και, ως εκ τούτου, δεν περιορίζεται στο ένα σκέλος υπέρ του ενός συμβαλλομένου, όπως συμβαίνει στους εν χρήσει τρέχοντες τραπεζικούς λογαριασμούς.

Αυτό είναι ακριβώς το στοιχείο που δικαιολογεί και την παρέκκλιση από τις γενικές διατάξεις των αρ.296 ΑΚ και 111 ΕισΝΑΚ. Ο συμβληθείς σε τρέχοντα (=μονομερώς πιστωτικό) λογαριασμό, χωρίς να διαθέτει ο ίδιος απαιτήσεις προς καταχώριση, παρά υποχρεούμενος μόνο σε καταβολές έναντι των απαιτήσεων του άλλου μέρους, σε τίποτε δεν διαφέρει από τον οφειλέτη των γενικών διατάξεων.

1.3 ΠΕΡΙΓΡΑΦΗ ΔΙΑΔΙΚΑΣΙΑΣ ΚΑΙ ΛΕΙΤΟΥΡΓΙΑΣ ΧΡΗΣΗΣ ΤΟΥ

ΑΛΛΗΛΟΧΡΕΟΥ ΛΟΓΑΡΙΑΣΜΟΥ

Ο αλληλόχρεος λογαριασμός διέπεται κύρια από τις διατάξεις των άρθρων: 669 ΕμπΝ, 873, 874 ΑΚ , 112 ΕίσΝΑΚ και 64 έως 67 νδ 17.7/13.8.1923.

Συγκεκριμένα και με βάση τις διατάξεις των άρθρων 361 και 874 του ΑΚ, 112 ΕίσΝΑΚ, 669 ΕμπΝ , 47 και 64 - 67 του ΝΔ «περί ειδικών διατάξεων επί ανωνύμων εταιριών» της 17.07/13-08-1923, αναφέρετε ότι: «ο αλληλόχρεος λογαριασμός υπάρχει όταν δύο πρόσωπα συμφωνούν με σύμβαση να μην επιδιώκονται ή διατίθενται μεμονωμένα οι απαιτήσεις που προκύπτουν από τις μεταξύ τους συναλλαγές, αλλά να φέρονται σε κοινό λογαριασμό με σκοπό να εκκαθαρίζονται και να αποσβήνονται κατά το κλείσιμο του λογαριασμού αυτού που θα γίνεται κατά ορισμένα χρονικά διαστήματα σε τρόπο ώστε να αποτελέσει τη μοναδική μεταξύ τους απαίτηση το κατάλοιπο του λογαριασμού που τυχόν θα υπάρχει»⁸.

Το βασικό εκ των στοιχείων του αλληλόχρεου λογαριασμού θεωρείται η ύπαρξη συμφωνίας υπαγωγής σε από κοινό λογαριασμό απαιτήσεων και των δυο μερών. Ουσιαστικά δεν υπάρχει αλληλόχρεος όταν δεν μπορούν να συμμετέχουν και τα δυο μέρη.

Η ανάπτυξη αυτής της σχέσης και μόνο αποτελεί αυτοσκοπό στην ανάπτυξη του αλληλόχρεου λογαριασμού ανεξάρτητα αν πραγματοποιήθηκαν συναλλαγές και από τα δυο μέρη⁹.

Εκ των βασικών της σύμβασης του αλληλόχρεου λογαριασμού είναι η

---

⁸ Άρθρα 361 και 874 του ΑΚ, 112 ΕίσΝΑΚ, 669 ΕμπΝ και 47 και 64 - 67 του ΝΔ «περί ειδικών διατάξεων επί ανωνύμων εταιριών» της 17.07/13-08-1923

⁹ ΑΠ 79/1995 ΕΕμπΔ ΜΣΤ (1995). 570, ΑΠ 1524/1991 ΕλλΔνη 34.313, ΕφΑθ 3345/1999 ΝοΒ 48.54, ΕφΘεσ 117/2002 ΔΕΕ 2002.507, ΕφΘεσ 1051/2002 ΔΕΕ 2002.842, ΕφΘεσ 1301/2000 Αρμ. ΝΕ (2001). 494

απώλεια της αυτοτέλειας, της ατομικότητας, της ελεύθερης βούλησης και η μεταβολή τους, σε συνέπεια αν είναι δικαστικά ανεκτή, μόνο η απαίτηση από τυχόν υπόλοιπου λογαριασμού¹⁰. Από τη συμφωνία υπαγωγής σε κοινό λογαριασμό απαιτήσεων και των δυο μερών, που θα προκύπτουν ως ειδικά χαρακτηριστικά του αλληλόχρεου λογαριασμού,

Ακόμη, από τη κοινή απόφαση αναφοράς σε κοινό λογαριασμό και των δύο μερών, που θα προκύπτουν από τις συναλλαγές τους, προκύπτουν, ως ειδικότερα δεδομένα του εξεταζόμενου λογαριασμού, αφενός η αμοιβαιότητα των εκατέρωθεν απαιτήσεων και αποστολών, πράγμα που σημαίνει ότι δεν υφίσταται αλληλόχρεος λογαριασμός όταν δεν υπάρχει τουλάχιστον δυνατότητα εκατέρωθεν αποστολών.

Στη σύμβαση του αλληλόχρεου λογαριασμού μπορεί να υπαχθεί και η σύμβαση ανοίγματος πιστώσεως, η σύμβαση ανοίγματος πιστώσεως αναφέρεται σ' αυτούς που έχουν απαίτηση από τη σύμβαση αλληλόχρεου λογαριασμού στο τυχόν κατάλοιπο. Εφόσον η σύμβαση έχει συντελεσθεί μέχρι το χρόνο της απαλλοτρίωσης και η απαίτηση με το κλείσιμο του λογαριασμού έχει καταστεί ληξιπρόθεσμη μέχρι την πρώτη στο ακροατήριο συζήτηση της αγωγής, μπορεί με τη συνδρομή των λοιπών προϋποθέσεων του νόμου, να ζητήσει την απαλλοτριωτική πράξη¹¹.

Οι δύο αυτές συμβάσεις, αν και διαστέλλονται εννοιολογικά, μπορούν να συνυπάρχουν και έτσι παρέχουν με το συνδυασμό τους την ευχέρεια στον συμβαλλόμενο με την Τράπεζα, αφενός να κάνει χρήση της πιστώσεώς του

---

¹⁰ΕρμΑΚ, άρθρο 112 ΕισΝΑΚ 717 και 5158, Λιακόπουλου σε ερμηνεία ΑΚ Γεωργιάδη - Σταθόπουλου, υπό άρθρο 874 αρ. 2 και 3, ΑΠ 630/1992 ΕΛΛΔνη 35.85, ΑΠ 1524/1991 ΕΛΛΔνη 34.313, ΑΠ 1828/1988 ΕΕμπΔ ΜΒ (1991).238, ΕφΑΘ 5514/2003 ΔΕΕ 2003.1345, ΕφΑΘ 4164/1996 ΔΕΕ 1997.183, ΕφΠειρ 701, ΠειρΝομ 2001.453

και αφετέρου να μειώσει την οφειλή του.

Αυτές μπορούν να λυθούν οριστικά, αν δεν έχει συμφωνηθεί από τους συμβαλλομένους ο χρόνος λήξης τους, αυτοδίκαια με το θάνατο, την αφάνεια, την πτώχευση κ.λπ. ή κατόπιν καταγγελίας του ενός από τους συμβαλλομένους, ο οποίος δικαιούται, σύμφωνα με τις διατάξεις των άρθρων 112 παρ. 2 ΕισΝΑΚ και 44 του ΝΔ της 13.7/17.8.1923 «Περί ειδικών διατάξεων επί ανωνύμων εταιριών», να κλείσει οριστικά το λογαριασμό οποτεδήποτε το θελήσει, απευθυνόμενης αυτής στον αντισυμβαλλόμενο, που μπορεί να λάβει γνώση, οπότε το κατάλοιπο αυτού καθίσταται ληξιπρόθεσμο και απαιτητό¹².

Σημαντικό είναι να αναφερθεί ότι είναι αδιάφορο αν κατά τη διάρκεια αυτού έλαβαν χώρα πράγματι εκατέρωθεν αποστολές ή το ένα μόνον από τα μέρη προέβη σε τέτοιες, αφετέρου το αδιάθετο και ανεπιδίωκτο των επί μέρους απαιτήσεων που καταχωρούνται στο λογαριασμό, πράγμα που σημαίνει απώλεια γι' αυτές της ατομικότητας και μεταβολή τους σε στοιχεία χρεοπίστωσης ενός ενιαίου λογαριασμού, συγχώνευση τους σε μία, ώστε απαιτητό να είναι μόνο το κατάλοιπο, γεγονός το οποίο έχει σαν συνέπεια ότι πριν από το οριστικό ή προσωρινό κλείσιμο του λογαριασμού να μην είναι δυνατή η δικαστική επιδίωξη των επιμέρους απαιτήσεων¹³.

Ως συνέπεια των άνωθεν, δεν είναι δυνατόν να υπάρξουν συμβάσεις αλληλόχρεου λογαριασμού, όταν από τη φύση της, ο ένας από τους συμβαλλόμενους γίνεται πιστωτής και ο άλλος οφειλέτης, μάλιστα ο ένας από

---

¹² ΕφαΘ 1236/2002 ΑρχΝ 2003,399

¹³ ΑΠ 1524/1991 ΕλλΔνη 34. 313, ΑΠ 918/1988 ΕΕμπΔ Μ'. 31, ΑΠ 434/1975, ΝοΒ 23.1227, ΕφαΘ 4164/1996 ΔΕΕ 1997, 183, ΕφαΘ 1299/1989 ΕλλΔνη 31.873, ΕφαΘ 10028/1987 ΕλλΔνη 30.101, ΕφαΘ 5367/1982 ΕΕμπΔ ΛΓ' 535 ΕφΘεσ 394/1989 ΕλλΔνη 30.1006, Σπηλιόπουλο, Ερμ. ΑΚ, Εισ.Ν.112, αριθ. 16 επ

τους δυο μπορεί να είναι μόνο οφειλέτης και ποτέ πιστωτής, δυνάμενος απλώς να εξοφλεί τμηματικά το χρέος του, αντίστοιχη απαλλαγή από το οποίο επιφέρει κάθε μια τμηματική καταβολή¹⁴.

Σε μια τέτοια περίπτωση, ο τυχόν τηρούμενος από τον ένα συμβαλλόμενο λογαριασμός έχει τον χαρακτήρα απλού δοσοληπτικού λογαριασμού και όχι αλληλόχρεου με την έννοια λογαριασμού.¹⁵

Με βάση τα προαναφερόμενα γίνεται κατανοητό ότι δεν είναι απαραίτητο να παρατίθενται στην αίτηση όλα τα εκατέρωθεν κονδύλια χρεοπιστώσεων, γιατί ο δικαστής δεν προβαίνει σε διάγνωση της κατάστασης, αλλά περιορίζεται να κρίνει αν η απαίτηση είναι νομικά βάσιμη και αν αποδεικνύεται από τα έγγραφα το ζητούμενο κατάλοιπο οπότε αρκεί στο εν λόγω δικόγραφο να αναφέρεται ο χρόνος του κλεισίματος του λογαριασμού και το ποσό της αναγνώρισης σύμφωνα με τους όρους των άρθρων 873 έως 875 του Α.Κ., όπως προαναφέρθηκε¹⁶¹⁷.

Με βάση τα παραπάνω εάν ο οφειλέτης πριν από το οριστικό κλείσιμο του λογαριασμού αυτού εγγράφως υποσχέθηκε την παροχή του καταλοίπου ή μετά από οριστικό κλείσιμό του αναγνωριστεί το υπόλοιπο αυτό χρέος συνάπτεται κατά το άρθρο 874 ΑΚ αυτοτελής σύμβαση αφηρημένης αναγνώρισης χρέους που δημιουργεί χωριστή απαίτηση του δικαιούχου με βάση την οποία μπορεί και να ζητήσει την έκδοση διαταγής πληρωμής, δεσμεύει δε και τον εγγυητή μέχρι του ανώτατου ορίου ευθύνης του που έχει

---

¹⁴ Λιακόπουλο, σε Γεωργιάδη – Σταθόπουλου.,(2004), ΑΚ υπό άρθρο 874, αριθ. 1, 2, 3,

¹⁵ 449 παρ.1 ΚΠολΔ., 52 του ΝΔ 3026/1954, 14 του Ν. 1599/1986

¹⁶ ΑΠ 1227/1999 ΕΕΝ 1999.192

¹⁷ ΕφΘεσ 773/1997 ΕλλΔνη 40.660

τεθεί στη σύμβαση¹⁸.

Άλλωστε, από τις συνδυασμένες διατάξεις των άρθρων 847, 848 και 851 του ΑΚ, αναφέρετε ότι, εκείνος που εγγυήθηκε για τον οφειλέτη θα καταβάλλει την απαίτηση του δανειστή, η οποία συνίσταται στο κατάλοιπο από τη λειτουργία σύμβασης πίστωσης με ανοικτό λογαριασμό, ευθύνεται μέχρι του ποσού της κύριας οφειλής, ή του ποσού της πίστωσης, για το οποίο εγγυήθηκε και όχι για χρηματικές απαιτήσεις που αναφέρονται σε άλλη μεταγενέστερη σύμβαση παροχής πιστώσεως προς τον οφειλέτη, την εκπλήρωση της οποίας αυτός δεν εγγυήθηκε, εκτός εάν η μεταγενέστερη σύμβαση δεν είναι αυτοτελής, αλλά πρόσθετη με την οποία απλώς αυξάνεται το ποσό της αρχικής πίστωσης, χωρίς να επέρχεται άλλη μεταβολή¹⁹.

Με βάση την αναγνώριση του τελικού υπολοίπου κάποιας περιόδου ισοδυναμεί και η πλασματική αναγνώριση που επέρχεται σε εκτέλεση σχετικής έγκυρης συμφωνίας των διαδίκων μερών, με την παρέλευση της προθεσμίας που θέτει η Τράπεζα στον πιστούχο, χωρίς ο τελευταίος να εκφράζει παρατηρήσεις κατά του γνωστοποιημένου καταλοίπου²⁰.

Στο τέλος της παρ. 1 του άρθρ. 8 του Ν. 1083/80 «περί αγοράς και πωλήσεως συναλλάγματος και ξένων τραπεζικών γραμματίων», προστέθηκε το ακόλουθο εδάφιο: *«Στον ειδικό λογαριασμό που προβλέπεται στα προηγούμενα εδάφια μπορούν να φέρονται εν όλο ή εν μέρει από της*

---

¹⁸ ΑΠ 46/1984 ΝοΒ. 33.232, ΕφαΘ 2206/1990 ΕλλΔνη 33.1223, ΕφΠειρ 599/1994 ΕΕμπΔ 1994.396, ΕφΛαρ 438/1994 ΕλλΔνη 36.409, ΕφΘεσ 3797/1990 Αρμ. ΜΕ 461

¹⁹ ΑΠ 1524/1991 ΕλλΔνη 34.313, ΕφαΘ 43/1999 ΝοΒ 47. 629, ΕφαΘ 5820/1996 ΔΕΕ 1998. 375, ΕφαΘ 7466/1988 ΕλλΔνη 30.147, ΕφαΘ 388/1970 ΝοΒ 18.841, ΕφΘεσ 1397/1999 ΔΕΕ 1999.1154, Κίτσικόπουλος, άρθρο 292 παρ. 19 επ. Ράμμος Εγχειρίδιο Αστικού Δικαίου τ. β', παρ. 227, σελ. 926

²⁰ Ρόκκα Κ.,(1971), Λογαριασμός και αλληλόχρεος λογαριασμός, Μελέτες εμπορικού δικαίου II, 1971, σελ. 553 επ., Λιακόπουλο, παρατηρήσεις σε ΕΕμπΔ ΛΘ' 238 επ., ίδια 240 και εκεί παραπομπές στη νομολογία

χρήσεως 1982 και οι τόκοι που καταβάλλει η Τράπεζα της Ελλάδος σε συνάλλαγμα κατά το ποσό που υπερβαίνουν τις εισπράξεις της από τόκους σε συνάλλαγμα»²¹.

Με βάση τον αρ 289/30-10-1980 απόφαση της Νομισματικής Επιτροπής, που δημοσιεύθηκε στην Εφημερίδα της Κυβερνήσεως (Τεύχος Α 269/27-11-1980) και έχει ισχύ κανόνα ουσιαστικού δικαίου. Με την απόφαση αυτή ορίσθηκε ότι η Νομισματική Επιτροπή αποφάσισε «όπως καθορίσει ότι ο εκτοκισμός των οφειλομένων στις τράπεζες και τους λοιπούς πιστωτικούς Οργανισμούς.

«Η σύμβαση αλληλόχρεου λογαριασμού μπορεί να συνδυάζεται με σύμβαση ανοίγματος πίστωσης. Αν το άνοιγμα πίστωσης συνδυάζεται με ανοικτό αλληλόχρεο λογαριασμό, υπάρχουν δυο ευδιάκριτες μεταξύ τους συμβάσεις, δηλαδή η σύμβαση ανοίγματος πίστωσης και η σύμβαση αλληλόχρεου λογαριασμού που ρυθμίζεται από τις διατάξεις των άρθρων 361 ΑΚ, 112 ΕισΝΑΚ και 669 ΕμπΝ.

Το δικόγραφο της αγωγής που έχει αντικείμενο την πληρωμή του κατάλοιπου που προκύπτει από σύμβαση ανοίγματος πίστωσης με ανοικτό λογαριασμό, μετά το κλείσιμο του, πρέπει να αναφέρει τη σύμβαση, το χρόνο του κλεισίματος του λογαριασμού και το ποσό της αναγνώρισης, όχι όμως και τα επιμέρους κονδύλια του λογαριασμού και τα ιδιαίτερα στοιχεία του²².

Για την ύπαρξη αλληλόχρεου λογαριασμού απαιτείται η σύμβαση, δυνάμει της οποίας δύο πρόσωπα, από τα οποία το ένα τουλάχιστον είναι έμπορος συμφωνούν ότι τις εκατέρωθεν απαιτήσεις, από τις μεταξύ τους

---

²¹ Ν.1266/2/2.7.82. (ΦΕΚ 81 Α')

²² ΑΠ 46/ 1984 ΕΕΝ 52, 78, 748/ 1976 ΝοΒ 25, 153).ΠΠρΒολ 259/86-ΕΕμπΔ 39,237

συναλλαγές, δεν θα επιδιώκουν ή διαθέτουν μεμονωμένα, αλλά θα τις φέρουν σε κοινό λογαριασμό προς το σκοπό κατά το κλείσιμο αυτού το κατάλοιπο να αποτελεί τη μοναδική μεταξύ τους απαίτηση. Αν το κατάλοιπο αναγνωρισθεί από τον αντισυμβαλλόμενο ρητά ή σιωπηρά, συνάπτεται κατά το άρθρο 874 ΑΚ αυτοτελής σύμβαση αφηρημένης υπόσχεσης ή αναγνώρισης χρέους{ (ΑΠ 631/ 75 ΝοΒ 24, 45, ΑΠ 394/74 ΝοΒ 22, 1377, ΑΠ 46/84 ΝοΒ 33,232, ΕφΑΘ 9141/79 Αρμ 34, 126) . ΕφΑΘ 5936/87 -ΕΛΔ 29, 344}

Για την ύπαρξη αλληλόχρεου λογαριασμού απαιτείται σύμβαση με την οποία δυο πρόσωπα, από τα οποία ένα τουλάχιστον είναι έμπορος συμφωνούν ότι οι απαιτήσεις που θα προκύπτουν εκατέρωθεν από τις συναλλαγές μεταξύ τους δεν θα επιδιώκονται ή διατίθενται μεμονωμένα, αλλά θα καταχωρούνται σε λογαριασμό υπό τη μορφή πιστοχρεώσεων και θα οφείλεται το μετά το οριστικό κλείσιμο κατάλοιπο. Κατά το άρθρο 112 παρ. 2 ΕισΝΑΚ ο αλληλόχρεος λογαριασμός κλείνεται περιοδικώς κάθε εξάμηνο, εκτός αν συμφωνήθηκε το αντίθετο, αλλά όχι κατά διαστήματα μικρότερα του τριμήνου. Καθένα από τα μέρη μπορεί οποτεδήποτε με καταγγελία να θεωρήσει ότι ο λογαριασμός έκλεισε οριστικά, οπότε ο δικαιούχος του κατάλοιπου δικαιούται σε άμεση απαίτηση αυτού²³.

Το περιοδικό ή ενδιάμεσο κλείσιμο του αλληλόχρεου λογαριασμού δεν επιφέρει το πέρας της σύμβασης, ούτε δημιουργεί απαίτηση για απόδοση του κατάλοιπου, το οποίο μόνο κατά το οριστικό κλείσιμο του λογαριασμού γίνεται απαιτητό. Το κατάλοιπο όμως κάθε περιοδικού κλεισίματος μπορεί ν' αναγνωρισθεί, οπότε, αν δεν συμφωνήθηκε άλλο, αποτελεί κονδύλιο της νέας

---

²³ Νισυραίου, **Νομολογία**-Από το άρθρο του κ. όπως αναρτήθηκε στην ιστοσελίδα της Νομικής Βιβλιοθήκης

περιόδου και δεν απαιτείται νέα εκκαθάριση αυτού για την περίοδο που αφορά η αναγνώριση. Κάθε μέρος δικαιούται με καταγγελία οποτεδήποτε να θεωρήσει οριστικά κλεισμένο το λογαριασμό, οπότε το κατάλοιπο είναι αμέσως απαιτητό. Η αγωγή που δεν εδράζεται στην αναγνώριση του κατάλοιπου είναι αόριστη όταν δεν αναφέρει λεπτομερώς την κίνηση του λογαριασμού με αναγραφή κάθε χρεοπιστωτικού κονδυλίου. {Εφθεσ 2193/87 - ΕΕμπΔ 39, 434, Αρμ 42, 437}

Η αναγνώριση κατάλοιπου αλληλόχρεου λογαριασμού είναι δεσμευτική για την ομόρρυθμη εταιρία όταν οποιοσδήποτε από τους διαχειριστές - » αναγνωρίσει, εκτός αν συμφωνήθηκε άλλως και η διαφορετική αυτή συμφωνία υπάρχει στο καταστατικό της εταιρίας. Αν δεν υπάρχει τέτοια συμφωνία, η αναγνώριση του κατάλοιπου αλληλόχρεου λογαριασμού δεσμεύει την εταιρία, εφόσον έγινε και από ένα διαχειριστή της. {Εφθεσ 2113/87 -Αρμ 42,441}

Από τη διάταξη του άρθρου 112 παρ. 2 ΕισΝΑΚ προκύπτει ότι το οριστικό κλείσιμο του αλληλόχρεου (ανοικτού) λογαριασμού μπορεί να γίνει οποτεδήποτε με καταγγελία οποιουδήποτε από τα συμβαλλόμενα μέρη. Σε περίπτωση αλληλο-εξάρτησης αλληλόχρεου λογαριασμού και σύμβασης παροχής πίστωσης από ανώνυμη τραπεζική εταιρία, η καταγγελία για το οριστικό κλείσιμο του αλληλόχρεου λογαριασμού μπορεί, σύμφωνα με το άρθρο 47 παρ. 2 νδ 17-7/18.3. 1923 να γίνει όποτε το θελήσει η πιστώτρια Τράπεζα²⁴.

Μετά την αναγνώριση του καταλοίπου του λογαριασμού από την πρωτοφειλέτρια πιστούχο εταιρία, δεν μπορούν κατά νόμο να αμφισβητηθούν

---

²⁴ ΑΠ 1226 1982, ΕΕμπΔ 34, 591, ΕφαΘ 8093/1983, ΕΕμπΔ 24,586, ΕφαΘ 3196/1983 ΝοΒ 31,1016, ΕρΘρ 206/1986 αδημ

απ' αυτήν ή από τους εγγυητές τα επιμέρους κονδύλια του αλληλόχρεου λογαριασμού, τα οποία μετά την αναγνώριση του καταλοίπου, αποβάλλουν την αυτοτέλεια τους και γίνονται στοιχεία του λογαριασμού, το δε κατάλοιπο που αναγνωρίσθηκε αποτελεί τη μοναδική πλέον απαίτηση του δικαιούχου²⁵.

Αν ο οφειλέτης στη σύμβαση με το δανειστή αφηρημένα υποσχέθηκε πριν κλείσει ο λογαριασμός την παροχή του μέλλοντος να προκύψει κατά το κλείσιμο καταλοίπου ή αναγνώρισε, αφού έκλεισε ο λογαριασμός, το χρέος του για το κατάλοιπο, τότε σύμφωνα με τα άρθρα 873 και 874 ΑΚ δημιουργείται νέα ενοχή προς καταβολή του αυτού καταλοίπου, ανεξάρτητα από τα κονδύλια του λογαριασμού, από τα οποία προέκυψε αυτό και την αιτία καθενός από αυτά .

Είναι έγκυρη η ρήτρα στη σύμβαση παροχής με ανοικτό λογαριασμό με την οποία το κατά το οριστικό κλείσιμο του λογαριασμού κατάλοιπο θα αποδεικνύεται με την προσκομιδή αποσπάσματος των βιβλίων της πιστοδότριας Τράπεζας που θα εμφανίζει την κίνηση του λογαριασμού και το χρεωστικό υπόλοιπο . Η εγγύηση στην πίστωση για αλληλόχρεο λογαριασμό περιλαμβάνει και κάθε μέλλουσα αναγνώριση καταλοίπου μέχρι του συμφωνημένου ανώτατου ορίου ευθύνης του εγγυητή²⁶.

Ο ομόρρυθμος εταίρος που μετέχει σε ομόρρυθμη εταιρία που ασκεί εμπορία αποκτά την εμπορική ιδιότητα και εφόσον εγγυήθηκε την πληρωμή καταλοίπου αλληλόχρεου λογαριασμού βάσει της οποίας εκδίδεται διαταγή πληρωμής μπορεί να πρόσωπο-κρατηθεί για την ικανοποίηση που

---

²⁵ ΑΠ 1226/1982 ΕΕμπΔ 34,591, ΕφΘρ 144/1984 ΕΕμπΔ 36,72, ΕφΑΘ 3579/1982 ΕΕμπΔ 33, 539).ΠΠρΚαβ 209/87 -ΕΕμπΔ 39,45

²⁶ ΕφΘεσ 51/87 -ΕΕμπΔ 39, 438, Αρμ 42, 444

επιδικάζεται με τη διαταγή πληρωμής²⁷.

Σε περίπτωση πίστωσης με αλληλόχρεο λογαριασμό μεταξύ της Εθνικής Τράπεζας και ιδιωτικής εταιρίας η διαφορά μεταξύ της εταιρίας και του ελληνικού δημοσίου που αφορά τη βεβαίωση του κατάλοιπου του λογαριασμού στο Δημόσιο Ταμείο και την έκδοση ατομικής ειδοποίησης κατά της εταιρίας στηρίζεται στην προσβολή ιδιωτικού δικαιώματος και επομένως αρμόδια δικαστήρια για την επίλυση της είναι τα πολιτικά δικαστήρια²⁸.

Στον αλληλόχρεο λογαριασμό δεν αποτελούν ξένο πράγμα ούτε οι καταχωριζόμενες σ' αυτόν αξιώσεις, αφού αυτές χάνουν την αυτοτέλεια τους, ούτε το κατάλοιπο κατά του οφειλέτη, του οποίου ο αντισυμβαλλόμενος διατηρεί ενοχική απαίτηση²⁹.

1.4 ΑΛΛΗΛΟΧΡΕΟΣ ΚΑΙ ΤΡΑΠΕΖΕΣ

Μετά το ν. 2076/1992 που ενσωμάτωσε ευρωπαϊκή οδηγία στην Ελληνική Τραπεζική νομοθεσία για κατάργηση των προνομίων της ΑΤΕ, στις διεθνείς συμβάσεις και στο Κοινοτικό δίκαιο. Αντισυνταγματική η διάταξη του άρθρου 11 αν 4332/29, βάσει της οποίας επιτρέπεται η από την εκτέλεση προβολή αντιρρήσεων μόνο για απόσβεση της απαίτησης και όχι για άλλο λόγο.

Το χαρακτήρα συμβάσεως αλληλόχρεου λογαριασμού έχει και η σύμβαση παροχής πίστωσης με ανοιχτό λογαριασμό στις τραπεζικές συναλλαγές, από την οποία οφείλεται, δια αποσβέσεως κατά τη διάρκεια

---

²⁷ Εφθεσ 812/87 -Αρμ 42, 442, ΕφΘεσ 1298/ 87 -Αρμ 42, 443

²⁸ ΜΠρίων 98/87 -ΕΛΔ 29, 187

²⁹ ΑΠ (Βουλ) 918/88-ΝοΒ 36, 1258

λειτουργίας του λογαριασμού των επιμέρους κονδυλίων χρεοπιστώσεων το κατά το κλείσιμο του λογαριασμού οριστικό κατάλοιπο³⁰.

Σύμφωνα με το άρθρο 13 παρ. 1 του Ν. 4332/1929 «περί κυρώσεως της μεταξύ του Δημοσίου και Εθνικής Τράπεζας της Ελλάδος συμβάσεως περί συστάσεως και λειτουργίας της ΑΤΕ» όπως τροποποιήθηκε με το άρθρο 2 του Ν. 5237/1931, διατηρήθηκε δε σε ισχύ με το άρθρο 52 παρ. 4 ΕισΝΚΠολΔ, ενόψει δε και του άρθρου 924 εδ. β ορίζεται ότι η αναγκαστική εκτέλεση επί ακινήτων ενυπόθηκων ή μη των οφειλετών και συνυπόχρεων προς μια τράπεζα ενεργείται επί τη βάση του δανειστικού εγγράφου ή οποιουδήποτε άλλου εγγράφου αποδεικτικού της απαιτήσεως, τα οποία αποτελούν τίτλο εκτελεστό, άνευ οποιασδήποτε περιγραφής τύπου εκτέλεσης, αρχίζει δε με επίδοση επιταγής προς πληρωμή, η οποία περιέχει περίληψη του εγγράφου αυτού, μετά μνείας ιδίως του οφειλομένου ποσού και της περιγραφής του ακινήτου, ενυπόθηκου ή μη, επιδιδόμενης στον συνοφειλέτη ή συνυπόχρεο ή τρίτο διακάτοχο.

Συνηθισμένη μορφή αλληλόχρεου λογαριασμού στις τραπεζικές συναλλαγές αποτελεί η σύμβαση μεταξύ Τράπεζας και εμπόρου πελάτη της, με την οποία η πρώτη αναλαμβάνει την υποχρέωση να παρέχει στο δεύτερο διαδοχικές πιστώσεις μέχρι ορισμένο ποσό και αυτός να παραδίδει στην Τράπεζα χρήματα ή τίτλους και γενικά κάθε βέβαιη και εκκαθαρισμένη παροχή που εκφράζεται σε χρήμα και συμφωνείτε περαιτέρω ότι οι εκατέρωθεν παροχές καταχωρούνται σε ένα ή περισσότερα κονδύλια πιστώσεων και χρεώσεων και μετά το οριστικό κλείσιμο του λογαριασμού και τον

---

³⁰ Ρόκκα Κ.(1971), Λογαριασμός και αλληλόχρεος λογαριασμός, Μελέται εμπορικού δικαίου II, 1971.

συμφηφισμό των κονδυλίων χρεοπιστώσεων θα αποβαίνει δικαιούχος ο ένας ή ο άλλος πιστωτής ως προς το κατάλοιπο.

Στη σύμβαση αυτή έχει εφαρμογή η διάταξη του άρθρου 112 ΕισΝΑΚ, κατά την οποία ο αλληλόχρεος ή ανοικτός λογαριασμός μπορεί να κλειστεί οριστικά σε κάθε χρόνο με καταγγελία ενός από τους συμβαλλομένους, οπότε ο δικαιούχος του καταλοίπου δικαιούται να το απαιτήσει αμέσως (ΕφΑθ 2630/1990 ΕλλΔνη 31,1501, ΕφΑθ 7304/1985 Αρμ ΛΣΤ',31).

Κατά το άρθρο 281 του ΑΚ, η άσκηση του δικαιώματος απαγορεύεται, αν υπερβαίνει προφανώς τα όρια που επιβάλλουν η καλή πίστη ή τα χρηστά ήθη ή ο κοινωνικός ή οικονομικός σκοπός του δικαιώματος.

Σε σχέση με το άρθρο 281 η ένσταση περί καταχρηστικής ασκήσεως δικαιώματος δεν μπορεί να βρει έδαφος εφαρμογής στο δίκαιο των σημάτων και της βιομηχανικής ιδιοκτησίας εν γένει, και για το λόγο ότι έτσι διασπάται η αρχή της προτεραιότητας και η δημιουργία κινδύνου σύγχυσης αφορά και τα συμφέροντα των καταναλωτών και όχι μόνο το ιδιωτικό συμφέρον³¹.

Για την πληρότητα της ένστασης που έχει έρεισμα την ανωτέρω διάταξη πρέπει να προτείνονται πραγματικά περιστατικά που συγκροτούν την κατάχρηση, επιπρόσθετα να γίνεται επίκληση της κατάχρησης που προκύπτει από τα περιστατικά αυτά και να διατυπώνεται και αίτημα απόρριψης της αγωγής και για την αιτία αυτή³².

Περαιτέρω, από τη διάταξη του άρθρου 25 παρ. 1, 2 και 3 εδ. ι του Ν 1961/1991 «για την προστασία του καταναλωτή, που έχει εν προκειμένω εφαρμογή ως εκ του χρόνου κατάρτισης των επιδίκων συμβάσεων,

³¹ Επιθεώρηση Εμπορικού Δικαίου, τόμος ΝΖ', τ. 3, Ιούλιος –Σεπτέμβριος 2006

³² ΑΠ ΟΛ 472/1983 ΝοΒ 32,48, ΑΠ 7/1992 ΕλλΔνη 34,68, ΑΠ 1253/2004 ΕλλΔνη 46,119

απαγορεύεται να χρησιμοποιηθούν σε μία σύμβαση με καταναλωτή Γενικοί Όροι Συναλλαγών.

Καταχρηστικός είναι κάθε όρος συναλλαγών ή συνδυασμός γενικών όρων συναλλαγών, που έχει ως αποτέλεσμα τη διατάραξη της ισορροπίας του συνόλου των δικαιωμάτων και υποχρεώσεων των συμβαλλομένων σε βάρος του καταναλωτή. Τέτοιος καταχρηστικός όρος μεταξύ των άλλων είναι και αυτός με τον οποίο δίνεται στον προμηθευτή το δικαίωμα να λύσει, να τροποποιήσει μονομερώς τη σύμβαση χωρίς εύλογη αιτία.

Κατά δε τη διάταξη του άρθρου 2 παρ. 2 του ανωτέρω νόμου, προμηθευτής είναι κάθε επιχείρηση του ιδιωτικού ή του δημοσίου τομέα ή οργανισμός τοπικής αυτοδιοίκησης, που προμηθεύει κινητά ή ακίνητα πράγματα ή παρέχει υπηρεσίες σε καταναλωτές κατά την άσκηση της επαγγελματικής δραστηριότητάς του ή της κατά νόμο αρμοδιότητάς του³³.

Στο εδάφιο β αυτής της αποφάσεως αναφέρεται ότι ο λόγος εκδόσεως της είναι η αναγκαιότητα του εκτοκισμού των καθυστερούμενων τόκων ευθύς ως καταστούν απαιτητοί για την κάλυψη του αντιστοίχου εκτοκισμού των τόκων που οφείλουν οι τράπεζες στους καταθέτες τους και λοιπούς δανειστές τους.

Στην έννοια των καταλλήλων μέτρων, που οφείλει να λάβει ο δανειστής, περιλαμβάνονται στην ουσία όλες εκείνες οι δικαστικές ή εξώδικες ενέργειες, οι οποίες κατά περίπτωση θα ήταν ικανές να εξασφαλίσουν το δανειστή απέναντι στον πρώτο-οφειλέτη.

Η αδιαφορία ή η καθυστέρηση από μέρους του δανειστή λήψης

---

³³ Κατσάνος Δ.,(2006),Η σύμβαση αλληλόχρεου λογαριασμού , Θεσσαλονίκη, Σχολή Νομικών Οικονομικών και Πολιτικών Επιστημών,2005

κατάλληλων μέτρων έναντι του πρώτο-οφειλέτη ενέχει το στοιχείο του πταίσματος και της αντίστοιχης ευθύνης, που αντανακλάται στις σχέσεις του δανειστή με τον εγγυητή. Η απαξιωτική συμπεριφορά του δανειστή καλύπτει όλο το φάσμα της έννοιας του πταίσματος κατά το κοινό δίκαιο, δηλαδή τόσο τη βαριά ή ελαφριά αμέλεια, όσο και το δόλο, σύμφωνα με τη διάταξη του άρθρου 330 εδ. β ΑΚ³⁴.

Η πταισματική αυτή συμπεριφορά του δανειστή μπορεί να υλοποιηθεί με πράξη ή παράλειψη. Κατά τη στοιχειοθέτηση του πταίσματος πρέπει να συνεκτιμηθούν διάφοροι παράγοντες όπως το ύψος της οφειλής, η δυνατότητα προσδιορισμού και λογιστικής παρακολούθησης των λογαριασμών, το κατάλοιπο των οποίων συνιστά την οφειλή, η δυνατότητα του δανειστή να επιδιώξει δικαστικά την ικανοποίηση της απαιτήσεώς του, όπως η αναστολή των πληρωμών υπέρ του πρωτοφειλέτη, όταν συνιστά επιχείρηση χαρακτηριζόμενη ως «προβληματική», υπαχθείσα σε ειδικό καθεστώς κατ' άρθρο 7 του Ν 1386/1983, σύμφωνα με τη διάταξη του ίδιου άρθρου του νόμου αυτού³⁵.

Η αναγκαστική εκτέλεση που επισπεύδεται από την Τράπεζα ενεργείται βάσει του δανειστικού εγγράφου και αρχίζει με επίδοση επιταγής προς πληρωμή. Στοιχεία που πρέπει να διαλαμβάνει η επιταγή, με ποινή ακυρότητας, απαγγελλομένης με συνδρομή βλάβης. Εφαρμογή ειδικών προνομιακών υπέρ διατάξεων του αν 4332/29 και συμπληρωματικά των διατάξεων του από 17. 7/13.8.1923 νδ περί ανωνύμων εταιριών.

---

³⁴ ΑΠ 1057/1990, ΑΠ 63/1997 ΕΛΔ 39,101, ΕφΑθ 7384/2001 ΕΛΔ 43,480, ΕφΠειρ 495/1994 ΕΕμπΔ 1995,42 και Σπυριδάκη, Ενοχικό Δίκαιο υπό το άρθρο 856

³⁵ Ρόκκα Κ. Λογαριασμός και αλληλόχρεος λογαριασμός, Μελέται εμπορικού δικαίου ΙΙ, 1971.

Η ευθύνη του εγγυητή πάντοτε περιορίζεται μέχρι το ποσό της αρχικής βασικής συμβάσεως, εκτός αν εγγυήθηκε για τις πρόσθετες συμβάσεις, οπότε ευθύνεται για τα ποσά αυτών.

Περαιτέρω σε περίπτωση εγγυήσεως για την εξασφάλιση απαιτήσεων από σύμβαση παροχής τραπεζικής πιστώσεως με ανοικτό λογαριασμό και αυξήσεως ακολούθως της πιστώσεως με νέα σύμβαση που δεν καλύπτεται από την εγγύηση, ο εγγυητής ευθύνεται για το κατάλοιπο του νομίμως κλεισθέντος λογαριασμού, παρά το ότι σε αυτόν εισήλθαν και μη ασφαλιζόμενες με την εγγύησή του απαιτήσεις και είναι πιθανόν με τις καταβολές του πρωτοφειλέτη κατά τη διάρκεια της λειτουργίας του λογαριασμού να έχουν υπερκαλυφθεί οι ασφαλιζόμενες απαιτήσεις.

Τούτο δε διότι ούτε η είσοδος στο λογαριασμό μη ασφαλιζομένων με την εγγύηση απαιτήσεων ούτε η τυχόν κατά τη λειτουργία του ισοσκέλιση του λογαριασμού επηρεάζουν την ευθύνη του εγγυητή, για το κατάλοιπο, εκτός αν η Τράπεζα τήρησε κατά τη συμφωνία των μερών χωριστά λογαριασμό για τις εγγυημένες απαιτήσεις και χωριστά για τις μη εγγυημένες, οπότε ο εγγυητής ευθύνεται μόνο για το κατάλοιπο του λογαριασμού, στον οποίο έχουν εισαχθεί οι καλυπτόμενες με την εγγύησή του απαιτήσεις.

ΚΕΦΑΛΑΙΟ 2^ο : ΘΕΩΡΙΕΣ ΠΕΡΙ ΑΛΛΗΛΟΧΡΕΟΥ ΛΟΓΑΡΙΑΣΜΟΥ

Η σύμβαση αλληλόχρεου λογαριασμού δεν έχει ρυθμιστεί νομοθετικά και το μεγαλύτερο μέρος των ζητημάτων που ανακύπτουν επιλύονται με αναδρομή στους κανόνες λειτουργίας του που εθιμικά έχουν διαμορφωθεί., Κατεπέκταση το ζήτημα διατηρήσεως των ασφαλειών δεν έχει τύχει ειδικής νομοθετικής ρύθμισης. Το κενό αυτό που δημιουργείται από τη μη ρύθμιση του ζητήματος νομοθετικά, αναγκαία επιχειρήθηκε να καλυφθεί με προσφυγή στις κυριότερες θεωρίες που έχουν διατυπωθεί σχετικά με τα αποτελέσματα της εισόδου των απαιτήσεων στον αλληλόχρεο λογαριασμό.

Σύμφωνα με την κλασική γαλλική θεωρία, την οποία απαρέγκλιτα ακολούθησε η ελληνική θεωρία και νομολογία τουλάχιστον μέχρι τα τέλη της δεκαετίας του 1950, η λειτουργία του αλληλόχρεου λογαριασμού εμφανίζεται ως εξής: Η καταχώρηση των κατιδιαν απαιτήσεων στο λογαριασμό επιφέρει ανανέωση των απαιτήσεων αυτών ή κατά νεότερη άποψη εν δυνάμει ανανέωσή τους.

Οι απαιτήσεις από την εγγραφή τους στον αλληλόχρεο αποβάλλουν το νομικό τους χαρακτήρα και δεν αποτελούν ούτε προκαταβολές ούτε πληρωμές ούτε δόσεις αντί καταβολής, αλλά μετατρέπονται σε απλά χρεοπιστωτικά κονδύλια.

Περαιτέρω αποβάλλουν την ατομικότητά τους και αποτελούν καθόλη τη διάρκεια λειτουργίας του λογαριασμού μαζί με τα υπόλοιπα κονδύλια ένα ενιαίο και αδιαίρετο σύνολο, ώστε να μην μπορεί να αποσπαστεί κανένα από αυτά για να διατεθεί, να επιδιωχθεί ή να αποτελέσει αντικείμενο συμψηφισμού ή κατάσχεσης αυτοτελώς (αρχή του αδιαιρέτου).

Τέλος, κατά το οριστικό κλείσιμο του λογαριασμού, με γενικό συμψηφισμό των κονδυλίων χρέωσης και πίστωσης, προκύπτει το τελικό κατάλοιπο ή υπόλοιπο, που μόνο αυτό μπορεί να επιδιωχθεί αυτοτελώς και το οποίο είναι αμέσως απαιτητό.

Γρήγορα όμως έγινε αντιληπτό ότι η πιστή εφαρμογή της ανωτέρω θεωρίας οδηγούσε σε ανεπιεική και άδικα αποτελέσματα τόσο για τους συμβαλλομένους όσο και για τις εμπορικές συναλλαγές εν γένει. Συγκεκριμένα, ως μία από τις κυριότερες συνέπειες του ανανεωτικού αποτελέσματος της εγγραφής των κατιδίων απαιτήσεων στον αλληλόχρεο λογαριασμό θεωρείται και η απόσβεση των ασφαλειών που τις συνοδεύουν, εκτός βεβαίως αν ρητά συμφωνήθηκε η διατήρησή τους υπέρ του καταλοίπου.

Η λύση αυτή, αν και συνεπής προς τις αρχές του κοινού δικαίου, δεν έγινε δεκτή ούτε από την επιστήμη ούτε από τη νομολογία, που αναγκάστηκαν να υιοθετήσουν λιγότερο αυστηρές θέσεις, μεταξύ των οποίων και ότι το ανανεωτικό αποτέλεσμα της εισαγωγής μιας απαίτησης στο λογαριασμό είναι δυνατόν να αποφευχθεί με τη συναγόμενη αντίθετη θέληση των συμβαλλομένων.

Αποτέλεσμα της προσπάθειας αυτής, της γαλλικής νομολογίας κυρίως, ήταν η διατύπωση της αρχής της τεκμαιρόμενης βούλησης των μερών, σύμφωνα με την οποία, οι ασφάλειες διατηρούνται υπέρ του καταλοίπου, ακόμα και αν τα συμβαλλόμενα μέρη δεν συμφώνησαν ρητά τη διατήρησή τους, αφού δεν θα μπορούσε σε καμία περίπτωση να αποδοθεί στους συμβαλλόμενους, κατ'ερμηνεία της σύμβασης του αλληλόχρεου λογαριασμού και ενόψει και του σκοπού που αυτή εξυπηρετεί, πρόθεση απόσβεσης των ασφαλειών.

Περαιτέρω, η γερμανική θεωρία δέχεται, όπως και η γαλλική, ότι σκοπός του αλληλόχρεου λογαριασμού είναι η εκκαθάριση των αμοιβαίων απαιτήσεων με γενικό συμψηφισμό και η δημιουργία απαίτησης επί του καταλοίπου, ακολουθεί όμως μία διαφορετική νομική κατασκευή για να δικαιολογήσει τα αποτελέσματα της καταχώρησης των απαιτήσεων στο λογαριασμό.

Ειδικότερα, σύμφωνα με τη γερμανική θεωρία, με την είσοδο των απαιτήσεων στον αλληλόχρεο, δεν επέρχεται η αυτόματη ανανέωσή τους, αλλά αυτές διατηρούν την αιτία και το νομικό τους χαρακτήρα, αποβάλλουν δε απλώς ορισμένες από τις ιδιότητές τους και κυρίως το διαθέσιμο και το αμέσως απαιτητό.

Παρατηρούμε λοιπόν, ότι τόσο από τη γαλλική όσο και από τη γερμανική θεωρία γίνεται δεκτό ότι λαμβάνει χώρα ανανέωση, διαφέρει όμως μόνο το χρονικό σημείο κατά το οποίο επέρχεται αυτή η ανανέωση, με τη γαλλική θεωρία να υποστηρίζει ότι αυτό συμβαίνει κατά την είσοδο των απαιτήσεων στο λογαριασμό και τη γερμανική κατά την εκκαθάριση του λογαριασμού και την εξαγωγή του καταλοίπου.

Κύρια συνέπεια αυτής της αντίληψης είναι ότι αξιώνεται κατάρτιση ιδιαίτερης σύμβασης μεταξύ των μερών για την αναγνώριση του καταλοίπου, η οποία στη Γερμανία θεωρείται αφηρημένη αναγνώριση χρέους και συνεπάγεται απόσβεση των απαιτήσεων και ανανέωσή τους με νέα αυτοτελή ενοχή, αυτή του καταλοίπου, με αποτέλεσμα να επέρχεται η απώλεια των ασφαλειών που είχαν παρασχεθεί για τις διάφορες απαιτήσεις που εισήλθαν στο λογαριασμό.

Ενώ όμως η εξελιγμένη γαλλική αντίληψη μέσω της νομολογιακά διαπλασθείσας αρχής της τεκμαιρόμενης βούλησης των μερών κατόρθωσε να ξεπεράσει τις οποιεσδήποτε δυσχέρειες στο ζήτημα της διατήρησης των ασφαλειών, στη γερμανική θεωρία και πράξη, εξαιτίας του ανανεωτικού αποτελέσματος της αναγνώρισης του καταλοίπου, εμφανίστηκαν σοβαρότατες περιπλοκές σχετικά με τη διατήρηση των ασφαλειών και μάλιστα τόσο αυτών που συνοδεύουν τις απαιτήσεις που καταχωρήθηκαν στο λογαριασμό όσο και αυτών που παραχωρήθηκαν για χάρη του καταλοίπου³⁶.

Τελικά τα εμπόδια παρακαμφτήκαν μέσω νομοθετικής ρύθμισης του ζητήματος με τη διάταξη του άρθρου 356 του Γερμανικού Εμπορικού Κώδικα το οποίο προβλέπει ότι αν απαίτηση ασφαλισμένη με ενέχυρο, εγγύηση ή οποιοδήποτε άλλο τρόπο περιλήφθηκε στον αλληλόχρεο λογαριασμό, ο δανειστής δεν εμποδίζεται από την αναγνώριση του καταλοίπου να ζητήσει ικανοποίησή του από την ασφάλεια.

Επιπλέον, προτάθηκε και μία τρίτη θεωρία, η καλούμενη θεωρία των διαδοχικών συμψηφισμών, η οποία ξεκινά από τελείως διαφορετικές παραδοχές από τις δύο προηγούμενες θεωρίες, επιχειρώντας να απλοποιήσει τον τρόπο απόσβεσης των εισερχόμενων στον αλληλόχρεο λογαριασμό απαιτήσεων.

Σύμφωνα με αυτή τη θεωρία, ο συμψηφισμός των απαιτήσεων που εισέρχονται στον αλληλόχρεο γίνεται διαδοχικά με κάθε μία αποστολή και όχι περιοδικά σε τακτά διαστήματα, με συνέπεια έτσι την άμεση και αντίστοιχη απόσβεση των αντίθετων απαιτήσεων, ώστε οι τελευταίες, ευθύς αμέσως

---

³⁶ Κατσάνος Δ.,(2005),Η σύμβαση αλληλόχρεου λογαριασμού , Θεσσαλονίκη, Σχολή Νομικών Οικονομικών και Πολιτικών Επιστημών

ύστερα από κάθε τέτοια εγγραφή, να ισούνται με το υπόλοιπο μετά την αφαίρεση της χρηματικής ποσότητας που αποσβέσθηκε.

Η θεωρία όμως αυτή επικρίθηκε έντονα καθώς, όπως εύστοχα επισημάνθηκε, παραβλέπει τη σύμβαση αλληλόχρεου λογαριασμού όπως την διέπλασε η εμπορική συνήθεια και τη μετατρέπει σε μία κοινή σύμβαση συμψηφισμού.

Το μειονέκτημα της θεωρίας των διαδοχικών συμψηφισμών είναι ότι αφενός δεν μπορεί να δικαιολογήσει νομικά το αδιάθετο και μη απαιτητό των απαιτήσεων του αλληλόχρεου οι οποίες τυχόν δεν συμψηφίσθηκαν ελλείψει αντίθετων ισοδύναμων απαιτήσεων, αφετέρου οδηγεί αναπότρεπτα στην απώλεια των ασφαλειών, οι οποίες συνοδεύουν τις συμψηφιζόμενες απαιτήσεις.

Οι παραπάνω θεωρίες δεν κατόρθωσαν να στηρίξουν την επιβαλλόμενη χάριν των συναλλαγών και της εμπορικής πίστης διατήρηση των ασφαλειών σε πειστικά επιχειρήματα και κατέφυγαν σε νομικές κατασκευές που κατακρίθηκαν ως αμφίβολης νομικής ορθότητας και συνέπειας. Το πρόβλημα οφειλόταν κυρίως στο ότι όλες οι προσπάθειες που καταβλήθηκαν για τη θεωρητική θεμελίωση της διατήρησης των ασφαλειών επιστράτευσαν νομικές έννοιες του ρωμαϊκού δικαίου για να εξηγήσουν τις βασικές αρχές λειτουργίας του αλληλόχρεου λογαριασμού, μιας σύμβασης με ιδιαίτερα χαρακτηριστικά, γέννημα της σύγχρονης οικονομικής ζωής και των σύγχρονων συναλλαγών³⁷.

---

³⁷ Κατσάνος , Δ.,(2005),Η σύμβαση αλληλόχρεου λογαριασμού , Θεσσαλονίκη, Σχολή Νομικών Οικονομικών και Πολιτικών Επιστημών

ΚΕΦΑΛΑΙΟ 3^ο ΣΥΜΒΑΣΗ ΑΝΟΙΓΜΑΤΟΣ ΠΙΣΤΩΣΗΣ

Η χρησιμοποιούμενη στις τραπεζικές συναλλαγές σύμβαση σε ότι αφορά τη χρηματοδότηση των επιχειρήσεων για αντιμετώπιση λειτουργικών τους εξόδων είναι η σύμβαση ανοίγματος πιστώσεως ή πιστώσεως με τρέχοντα ή ανοικτό ή αλληλόχρεο λογαριασμό.

Περιεχόμενο της συμβάσεως αυτής είναι η δέσμευση της τράπεζας για παροχή πάσης φύσεως αμέσων ή εμμέσων πιστώσεων (δάνεια, εγγυητικές επιστολές, ενέγγυες πιστώσεις) ή πιστώσεων στον πιστολήπτη πελάτη της, μέχρις ενός ορισμένου πιστωτικού (πιστοδοτικού) ορίου, οι οποίες όμως θα εξυπηρετούνται με την τήρηση ενός ενιαίου λογαριασμού, του τρέχοντος ή ανοικτού ή αλληλόχρεου.

Το άνοιγμα πιστώσεως αποτελεί σύμβαση πλαισίου και αιτία των επιμέρους πιστωτικών συμβάσεων, που συνάπτονται προς εκπλήρωσή της. Η σύμβαση αυτή δεσμεύει μεν την τράπεζα σε χορήγηση ύψους πίστωσης που θα επιλέξει ο πελάτης, δεν υποχρεώνει όμως, τον τελευταίο να κάνει οπωσδήποτε χρήση της ανοιχθείσης πιστώσεως³⁸.

Με αυτόν τον τρόπο, οι απαιτήσεις της τράπεζας από τις παρεχόμενες πιστώσεις και οι έναντι αυτών καταβολές συμφωνούνται να αποτελούν χρεωστικά ή πιστωτικά κονδύλια του λογαριασμού χάνοντας την αυτοτέλειά τους, ώστε απαιτητό να είναι μόνο το υπόλοιπο, που θα προκύψει κατά το κλείσιμο του λογαριασμού, για το οποίο η τράπεζα επιφυλάσσει στον εαυτό της απεριόριστο δικαίωμα, δικαίωμα, δηλαδή, καταγγελίας της σύμβασης οποτεδήποτε.

---

³⁸ Κατσάνος Δ.,(2005), Η σύμβαση αλληλόχρεου λογαριασμού , Θεσσαλονίκη, Σχολή Νομικών Οικονομικών και Πολιτικών Επιστημών,2005

Με αυτόν τον τρόπο επιτυγχάνεται επίσης η ενοποίηση και η απλούστευση των πιστωτικών ανοιγμάτων τους προς συγκεκριμένο πελάτη. Συνακόλουθα αποκτούν δυνατότητα έγκαιρης επόπτευσης της πιστοδοτικής τους θέσεως έναντι των πελατών τους ενώ διευκολύνονται στη λήψη και την αξιοποίηση των ληφθεισών ασφαλειών, αφού λαμβάνουν μία μόνο η οποία καλύπτει το ενιαίο μελλοντικό υπόλοιπο του λογαριασμού³⁹.

Ο πελάτης από τη μεριά του αποκτά εύκολη πρόσβαση σε κεφάλαια, των οποίων έχει ανάγκη, με απλή αίτησή του προς την τράπεζα, η οποία δεν ακολουθεί τις χρονοβόρες διαδικασίες έγκρισης των χορηγήσεων για κάθε μεμονωμένο πιστωτικό αίτημα, αφού οι διαδικασίες αυτές ακολουθήθηκαν εφάπαξ, κατά το άνοιγμα της πίστωσης, την υπογραφή δηλαδή της ως άνω σύμβασης για το μείζον πιστοδοτικό όριο.

Ταυτόχρονα, ο πελάτης αποφεύγει, επίσης, τα έξοδα και την ανάλωση χρόνου για την παροχή μεμονωμένων ασφαλειών για τις επιμέρους πιστώσεις, αφού παρέχει μία ασφάλεια για τη συνολική μελλοντική οφειλή του, που θα αναδειχθεί ως οριστικό κατάλοιπο του τηρηθέντος λογαριασμού, κατά το κλείσιμό του, με καταγγελία συνήθως της τράπεζας η σπανιότερα του ιδίου.

3.1 ΑΣΦΑΛΕΙΕΣ ΚΑΙ ΚΛΕΙΣΙΜΟ ΑΛΛΗΛΟΧΡΕΟΥ ΛΟΓΑΡΙΑΣΜΟΥ

Το πρόβλημα της τύχης των ασφαλειών που, είτε συνοδεύουν μεμονωμένες απαιτήσεις που εντάσσονται στον αλληλόχρεο λογαριασμό, είτε παρέχονται υπέρ του τελικού καταλοίπου είναι από πιο δυσχερή του θεσμού.

Οι δυσχέρειες αυτές οφείλονται, όσον μεν αφορά στις ασφάλειες χάριν

---

³⁹ Κατσάνος Δ.,(2005), Η σύμβαση αλληλόχρεου λογαριασμού , Θεσσαλονίκη, Σχολή Νομικών Οικονομικών και Πολιτικών Επιστημών,2005

μεμονωμένων απαιτήσεων, στον παρεπόμενο χαρακτήρα των ασφαλειών σε συνδυασμό προς τη λειτουργία απόσβεσης που επιτελεί η σύμβαση του αλληλόχρεου. Δηλαδή, ενώ οι ανάγκες του εμπορίου επιβάλλουν τη διατήρηση των ασφαλειών, ο παρεπόμενος χαρακτήρας αυτών και η έννοια της επερχόμενης απόσβεσης των κυρίων απαιτήσεων στη χοάνη του λογαριασμού αντιστρατεύονται τη διάσωση αυτή.

Όσον δε αφορά στις ασφάλειες που παρέχονται υπέρ του τελικού καταλοίπου γεννώνται, ελλείψει νομοθετικής ρύθμισης, δύο βασικά ζητήματα σε σχέση με την ευθύνη του εγγυητή: πρώτον, αν η αναγνώριση του καταλοίπου από τον πρωτοφειλέτη δεσμεύει και τον εγγυητή και, δεύτερον, η έκταση της ευθύνης του εγγυητή, όταν το κατάλοιπο προκύπτει από μεταγενέστερες της εγγύησης τροποποιητικές συμφωνίες μεταξύ πιστοδότη και πιστολήπτη.

Και τα δύο νομικά ζητήματα έχουν τύχει επεξεργασίας και απόφασης από τη θεωρία και νομολογία μας, με αποτέλεσμα να έχει αποκρυσταλλωθεί κρατούσα θέση, η οποία, πάντως, δεν είναι και άνευ ετέρου η ορθότερη.

Σύμφωνα με την κλασική αντίληψη της γαλλικής θεωρίας για τη λειτουργία και τα αποτελέσματα του αλληλόχρεου, για καθεμιά απαίτηση που εισάγεται σε αυτόν, ως αναγκαία συνέπεια αυτής της ίδιας της εγγραφής που επιφέρει την ανανέωσή της και τη συγχώνευσή της με κάθε άλλη προγενέστερη και μεταγενέστερή της, δεν ήταν δυνατόν παρά να γίνει αποδεκτή η αυτόματη απόσβεση των διαφόρων ασφαλειών που έχουν χορηγηθεί για τη διασφάλιση υπέρ μεμονωμένων απαιτήσεων.

Σύμφωνα με τη γερμανική θεωρία, η καταχώριση των απαιτήσεων δεν

έχει τη δύναμη να εξαφανίζει εντελώς την ατομικότητά τους, αλλά συνεπάγεται απώλεια ορισμένων και μόνον ιδιοτήτων τους, κατά βάση του διαθέσιμου και απαιτητού τους.

Η γαλλική επιστημονική άποψη είχε μεν το προσόν της συνέπειας προς τις αρχές του κοινού δικαίου, αντιστρατευόταν δε την ανάγκη διατήρησης των ασφαλειών.

Επειδή, λοιπόν, έγινε από νωρίς αντιληπτή η ακαμψία της αυτή, η εκεί νομολογία υποχρεώθηκε να συμβιβασθεί στην παραδοχή λιγότερων αυστηρών και περισσότερων ελαστικών θέσεων, αποφαινόμενη ότι η εισαγωγή μιας απαίτησης στον λογαριασμό δεν επιφέρει αναγκαία την ανανέωσή της, εκτός αν τούτο έχει συμφωνηθεί⁴⁰.

Η Σύμβαση Αλληλόχρεου Λογαριασμού. Ευθύνη εγγυητή αρχικής σύμβασης πίστωσης με ανοικτό λογαριασμό επί μεταγενεστέρων συμβάσεων. Ευθύνη εγγυητή σε περίπτωση αύξησης της πίστωσης με εισαγωγή νέων απαιτήσεων, μη καλυπτόμενων από την εγγύηση. Το δημόσιο, παρέχον εγγύηση υπέρ εμπορικής τράπεζας για την εξόφληση βιοτεχνικού δανείου, υποκαθίσταται στα δικαιώματά της κατά του πρωτοφειλέτη και του τρίτου εγγυητή, ως τρόπο είσπραξης οφειλής⁴¹.

Συνηθισμένη μορφή αλληλόχρεου λογαριασμού στις τραπεζικές συναλλαγές αποτελεί η σύμβαση μεταξύ τράπεζας και εμπόρου πελάτη της, με την οποία η πρώτη αναλαμβάνει την υποχρέωση να παρέχει στο δεύτερο διαδοχικές πιστώσεις μέχρι ορισμένο ποσό και αυτός να παραδίδει στην

---

⁴⁰ Κατσάνος , Δ.,(2005), Η σύμβαση αλληλόχρεου λογαριασμού , Θεσσαλονίκη, Σχολή Νομικών Οικονομικών και Πολιτικών Επιστημών

⁴¹ Νομική Βιβλιοθήκη

Τράπεζα χρήματα ή τίτλους και γενικά κάθε βέβαιη και εκκαθαρισμένη παροχή που εκφράζεται σε χρήμα και συμφωνείτε περαιτέρω ότι οι εκατέρωθεν παροχές καταχωρούνται σε ένα ή περισσότερα κονδύλια πιστώσεων και χρεώσεων και μετά το οριστικό κλείσιμο του λογαριασμού και τον συμψηφισμό των κονδυλίων χρεοπιστώσεων θα αποβαίνει ο ένας ή ο άλλος πιστωτής ως προς το κατάλοιπο.

3.2 ΔΙΑΤΗΡΗΣΗ ΤΩΝ ΑΣΦΑΛΕΙΩΝ

Ο πρώτος θεωρητικός διαξιφισμός που εκδηλώθηκε από τον του ζητήματος διατήρησης των ασφαλειών σε περίπτωση αναγνώρισης του καταλοίπου, οφειλόταν δε αφενός στη σχετική αντίστιξη της γαλλικής προς τη γερμανική θεωρία και αφετέρου στην παρανόηση της διάταξης του ΑΚ 874.

Πιο συγκεκριμένα, κατά την κλασική γαλλική θεωρία, η αναγνώριση του καταλοίπου επιτελεί μόνο βεβαιωτική λειτουργία, διότι με αυτήν απλώς βεβαιώνεται το αποτέλεσμα που παρήχθη κατά τη λειτουργία του αλληλόχρεου και, ως εκ τούτου, κανένα ζήτημα διατήρησης των ασφαλειών δεν τίθεται, είτε των χορηγηθέντων για μεμονωμένες απαιτήσεις είτε των χορηγηθέντων χάριν του καταλοίπου. Σύμφωνα με τη γερμανική αντίληψη, η εκ του καταλοίπου απαίτηση δεν περιέχεται στη σύμβαση του αλληλόχρεου, αλλά σε άλλη ξεχωριστή από αυτήν, τη σύμβαση εξαγωγής του υπολοίπου, η οποία ιδρύει νέα, αυτοτελή και αφηρημένη απαίτηση.

Κατά την άποψη αυτή, λοιπόν, αξιώνεται η σύναψη νέας και ιδιαίτερης σύμβασης αναγνώρισης του καταλοίπου, η οποία (αντίστοιχα με την

αφηρημένη σύμβαση του ΑΚ 874) επιτελεί δημιουργικό ρόλο, είτε υπό τη μορφή της ανανέωσης είτε υπό την παράλληλη συνύπαρξη και της σύμβασης αλληλόχρεου. Η αρχή της ανανέωσης αναφέρεται στον επαναπροσδιορισμό της σύμβασης με νέα δεδομένα και κανονισμούς για τη διασφάλιση των δυο συμβαλλόμενων μερών.

Φυσική απόρροια της θεώρησης αυτής είναι ότι η συνεπαγόμενη δημιουργικά αποτελέσματα σύμβαση αναγνώρισης επιφέρει την απώλεια των ασφαλειών που είχαν παρασχεθεί είτε υπέρ μεμονωμένης απαίτησης (ασφάλειες που μέχρι το σημείο αυτό είχαν διατηρηθεί βάσει της προρρηθείσας αρχής της μη απώλειας εξ ολοκλήρου της ατομικότητας των απαιτήσεων του γερμανικού δικαίου) είτε υπέρ του καταλοίπου, εκτός αν είχε συμβατικά προβλεφθεί η ισχύς των ασφαλειών και στη δεύτερη δημιουργική σύμβαση. Βέβαια, τα προσκόμματα που δημιούργησαν οι εν λόγω θεωρίες στη διάσωση των ασφαλειών ατόνησαν, στη μεν Γαλλία με τη διαπλαστική προσπάθεια της εκεί νομολογίας (θεωρία της τεκμαιρόμενης βούλησης και της μη ύπαρξης ανανέωσης), στη δε Γερμανία με νομοθετική παρέμβαση. Ωστόσο η επιστημονική αυτή διένεξη μεταφέρθηκε και στη χώρα μας, όπου το ζήτημα περιπλέχθηκε και λόγω του εθνικού χαρακτήρα του θεσμού και εξαιτίας της παρανόησης της ρυθμιστικής εμβέλειας της ΑΚ 874.

Μολονότι, λοιπόν, η ρύθμιση του ΑΚ 874 διευκόλυνε την κατάρτιση της σύμβασης, δεν ήταν λίγοι οι συγγραφείς που, ορμώμενοι και από τη διατυπωθείσα ήδη γερμανική δημιουργική θεωρία, υποστήριξαν ότι, εφόσον τέτοια αναγνώριση του υπολοίπου λάβει χώρα, συνιστά δημιουργική σύμβαση, η οποία είτε ανανεώνει την ενοχή είτε αποτελεί νέα σύμβαση,

ισχύουσα παράλληλα με την πρώτη⁴².

3.3 Η ΕΝΝΟΙΑ ΤΟΥ ΑΝΑΤΟΚΙΣΜΟΥ

Ο Ανατοκισμός είναι ο τόκος των τόκων, η κεφαλαιοποίηση δηλαδή των καθυστερούμενων⁴³. Στην πραγματικότητα το πρόβλημα ανακύπτει όταν οι τόκοι, τους οποίους αποφέρει το κεφάλαιο, αποφέρουν με τη σειρά τους και αυτοί τόκο, όταν δηλαδή ο οφειλέτης υποχρεούται να καταβάλει τόκο και για τους οφειλόμενους τόκους που δεν έχουν ακόμα καταβληθεί στο δανειστή⁴⁴. Ο τραπεζικός ανατοκισμός αφορά σε τόκους που οφείλονται σε τράπεζες ή από τράπεζες στα πλαίσια διεξαγωγής των τραπεζικών εργασιών⁴⁵.

Το ζήτημα του ανατοκισμού έχει ρυθμιστεί από ποικίλες διατάξεις κατά καιρούς. Αρχικά ρυθμιζόταν κατά αποκλειστικότητα από τον Αστικό Κώδικα τόσο ο τραπεζικός όσο και ο εξωτραπεζικός ανατοκισμός. Στη συνέχεια το θέμα αντιμετωπίστηκε με απόφαση της Νομισματικής Επιτροπής κατ' εξουσιοδότηση νόμου, η οποία όμως δημιούργησε σωρεία προβλημάτων. Τελικά ο ν. 2601/98 «Ενισχύσεις ιδιωτικών επενδύσεων για την οικονομική και περιφερειακή ανάπτυξη της χώρας και άλλες διατάξεις» με τις μεταγενέστερες μεταρρυθμίσεις του είναι αυτός που διέπει σήμερα το θέμα του ανατοκισμού⁴⁶.

Βασική προϋπόθεση σε σχέση με τον ανατοκισμό, η οποία προσδιορίζει και την έννοια αλλά και την ουσία του αποτελεί η απαίτηση σε σχέση με τους ληξιπρόθεσμους τόκους. Σε περίπτωση που θα υπάρξει

---

⁴² Κατσάνος Δ.,(2005), Η σύμβαση αλληλόχρεου λογαριασμού, Θεσσαλονίκη-Σχολή Νομικών Οικονομικών και Πολιτικών Επιστημών,2005

⁴³ Ψυχομάνης Σ.,(1998), Τραπεζικό Δίκαιο, , σελ. 113.

⁴⁴ Αλεπάκος Κ.,(1995), Τα τραπεζικά δάνεια και το πρόβλημα του ανατοκισμού, ΔΕΕ,σελ.1034.

⁴⁵ Λαδάς Π.,(1988), Γνωμοδότηση – Είναι νόμιμος ο μονομερής εκτοκισμός καθυστερημένων τόκων ληξιπρόθεσμων τοκοχρεωλυτικών δόσεων δανείου; Αρμενόπουλος, σελ.127

⁴⁶ Ν. 2789/2000 αρ. 30 και ν. 2912/2001 αρ. 42

συμφωνία ανατοκισμού σε μικρότερα του έτους χρονικά διαστήματα οι περιπτώσεις που μπορούν να αναπτυχθούν είναι δυο, είτε από τη μια να υπάρξει εναρμόνιση, είτε από την άλλη να καθοριστούν μεγαλύτερα διαστήματα⁴⁷.

Στη περίπτωση που δεν έχει προσδιοριστεί ο χρόνος βάση του οποίου οι τόκοι μπορούν να είναι απαιτητοί, ο ορισμός γίνεται είτε βάση συμφωνίας είτε βάση χρονικής συχνότητας του ανατοκισμού.. Ο ανατοκισμός τέλος υπολογίζεται καθ' όλο το διάστημα καθυστέρησης πληρωμής των εν καθυστερήσει τόκων μέχρι και την εξόφλησή τους, δηλαδή και μετά την έκδοση διαταγής πληρωμής ή δικαστικής απόφασης.

Στη περίπτωση που η απαίτηση της τράπεζας για ανατοκισμό στηρίζεται σε συμφωνία, θα πρέπει στην αγωγή ν' αναφέρεται συγκεκριμένα η συμφωνία αυτή και το σχετικό αίτημα.

Το αίτημα δεν είναι η κεφαλαιοποίηση των οφειλόμενων και καθυστερούμενων τόκων τουλάχιστον ενός έτους ή εξαμήνου, ώστε στη συνέχεια να παράγουν και αυτοί τόκο, αλλά η καταψήφιση του εναγόμενου στην πληρωμή των καθυστερούμενων τόκων εντόκως από την επίδοση της αγωγής έως την εξόφληση. Η δικαστική απόφαση θα πρέπει να επιδικάζει ρητά τους τόκους επί των τόκων προσδιορίζοντας το επιτόκιο και τη συχνότητα ανατοκισμού.

Η νέα ρύθμιση για τον τραπεζικό ανατοκισμό περιέχει σήμερα το άρθρο 12 του ν. 2601/1998 *«ενισχύσεις ιδιωτικών επενδύσεων για την οικονομική και περιφερειακή ανάπτυξη της χώρας και άλλες διατάξεις»*, όπως έχει πλαισιωθεί

---

⁴⁷ Λαδάς Π.,(1988), Γνωμοδότηση – Είναι νόμιμος ο μονομερής εκτοκισμός καθυστερημένων τόκων ληξιπρόθεσμων τοκοχρεωλυτικών δόσεων δανείου; Αρμενόπουλος, σελ.127

και περαιτέρω τροποποιηθεί από τα άρθρα 30 του ν. 2789/2000 και 42 του ν. 2912/2001.

Σε σχέση με το χρονικό διάστημα του ανατοκισμού, είναι βέβαια φανερό ότι δεν μπορεί να υπολογίζεται σε ημερήσια βάση, γιατί κάτι τέτοιο θα υπερχρέωνε τον οφειλέτη. Η ελευθερία του καθορισμού της συχνότητας του ανατοκισμού περιορίζεται με βάση τις αρχές της καλής πίστης, των χρηστών ηθών και της μη καταχρηστικής άσκησης δικαιώματος⁴⁸.

Πέρα όμως από τις γενικές αρχές, το αρ. 12 παρ. 1 ορίζει για τις συμβάσεις δανείων, ότι εφόσον υπάρχει συμφωνία των μερών, ο ανατοκισμός είναι τουλάχιστον εξαμήνος, με την έννοια ότι δεν μπορεί να συμφωνείτε για μικρότερα χρονικά διαστήματα. Αν τέτοια συμφωνία εκλείπει, ισχύουν όσα ορίζουν τα άρθρα 296 Α.Κ. και 110 και 111 ΕισΝΑΚ. δηλαδή ο εξαμήνος κατά βάση ανατοκισμός.

Σε σχέση με τις συμβάσεις αλληλόχρεου λογαριασμού θα πρέπει καταρχάς να επισημανθεί ότι οι απαιτήσεις από τόκους εισέρχονται στον τρέχοντα λογαριασμό χάνοντας την αυτοτέλειά τους και κεφαλαιοποιούνται και ανατοκίζονται σύμφωνα με το αρ. 112 ΕισΝΑΚ. Αυτό σημαίνει ότι, εφόσον δεν προβλέπεται κάτι άλλο στη σύμβαση, ο λογαριασμός κλείνει περιοδικά και οι τόκοι ανατοκίζονται ανά εξάμηνο.

Το επιτόκιο στον ανατοκισμό προσδιορίζεται από τα μέρη. Όταν η κεφαλαιοποίηση των τόκων υλοποιείται με το συνυπολογισμό τους στο αρχικό κεφάλαιο, τότε ταυτίζεται με το επιτόκιο με το οποίο υπολογίζονται οι οφειλόμενοι τόκοι επί του συγκεκριμένου κεφαλαίου. Όταν όμως τηρείται

---

⁴⁸ Ν. 2601/1998

ξεχωριστός λογαριασμός τόκων, τότε είναι δυνατόν να συμφωνηθεί διαφορετικό ύψος επιτοκίου ανατοκισμού.

Αν τα μέρη παρέλειψαν να προσδιορίσουν το επιτόκιο του ανατοκισμού και δεν έχει ανατεθεί η άρση της αοριστίας της παροχής στην τράπεζα, το επιτόκιο είναι το ίδιο με το επιτόκιο που υπολογίστηκαν οι ανατοκιζόμενοι τόκοι.

ΒΙΒΛΙΟΓΡΑΦΙΑ

1. 449 παρ.1 ΚΠολΔ., 52 του ΝΔ 3026/1954, 14 του Ν. 1599/1986
2. Α.Π. 988/04 Ε.Εμπ.Δ.,(2005), 747
3. Αλεπάκος Κ.,(1995), Τα τραπεζικά δάνεια και το πρόβλημα του ανατοκισμού, ΔΕΕ,σελ.1034.
4. ΑΠ (Βουλ) 918/88-ΝοΒ 36, 1258
5. ΑΠ 1/2002 ΝοΒ 50,1694, ΑΠ 630/1992 ΕΕΝ 60/495
6. ΑΠ 1057/1990, ΑΠ 63/1997 ΕΛΔ 39,101, ΕφΑΘ 7384/2001 ΕΛΔ 43,480, ΕφΠειρ 495/1994 ΕΕμπΔ 1995,42 και Σπυριδάκη, Ενοχικό Δίκαιο υπό το άρθρο 856
7. ΑΠ 1226/1982 ΕΕμπΔ 34,591, ΕφΘρ 144/1984 ΕΕμπΔ 36,72, ΕφΑΘ 3579/1982 ΕΕμπΔ 33, 539).ΠΠρΚαβ 209/87 -ΕΕμπΔ 39,45
8. ΑΠ 1227/1999 ΕΕΝ 1999.192
9. ΑΠ 1524/1991 ΕΛΛΔνη 34.313, ΕφΑΘ 43/1999 ΝοΒ 47. 629, ΕφΑΘ 5820/1996 ΔΕΕ 1998. 375, ΕφΑΘ 7466/1988 ΕΛΛΔνη 30.147, ΕφΑΘ 388/1970 ΝοΒ 18.841, ΕφΘεσ 1397/1999 ΔΕΕ 1999.1154, Κιτσικόπουλος, άρθρο 292 παρ. 19 επ. Ράμμος Εγχειρίδιο Αστικού Δικαίου τ. β', παρ. 227, σελ. 926
- 10.ΑΠ 46/ 1984 ΕΕΝ 52, 78, 748/ 1976 ΝοΒ 25, 153).ΠΠρΒολ 259/86-ΕΕμπΔ 39,237
- 11.ΑΠ 46/1984 ΝοΒ. 33.232, ΕφΑΘ 2206/1990 ΕΛΛΔνη 33.1223, ΕφΠειρ 599/1994 ΕΕμπΔ 1994.396, ΕφΛαρ 438/1994 ΕΛΛΔνη 36.409, ΕφΘεσ 3797/1990 Αρμ. ΜΕ 461
- 12.ΑΠ 79/1995 ΕΕμπΔ ΜΣΤ (1995). 570, ΑΠ 1524/1991 ΕΛΛΔνη 34.313, ΕφΑΘ 3345/1999 ΝοΒ 48.54, ΕφΘεσ 117/2002 ΔΕΕ 2002.507, ΕφΘεσ

- 1051/2002 ΔΕΕ 2002.842, ΕφΘεσ 1301/2000 Αρμ. ΝΕ (2001). 494
13. ΑΠ Ολ 472/1983 ΝοΒ 32,48, ΑΠ 7/1992 ΕλλΔνη 34,68, ΑΠ 1253/2004 ΕλλΔνη 46,119
14. Άρθρα 361 και 874 του ΑΚ, 112 ΕισΝΑΚ, 669 ΕμπΝ και 47 και 64 - 67 του ΝΔ «περί ειδικών διατάξεων επί ανωνύμων εταιριών» της 17.07/13-08-1923
15. Γεωργιάδης Απ., (1991), Εμπράγματο Δίκαιο, εκδ., παρ. 85, αρ. 6, πρβλ. το θεσμό της προνομιακής κατάταξης στο πεδίο της αναγκαστικής εκτέλεσης Γέσιου-Φαλτσή, Δίκαιο Αναγκαστικής Εκτελέσεως, εκδ. 2001, παρ. 63,31 επ
16. Γεωργιάδης Απ.,(2001), Η εξασφάλιση των πιστώσεων, , παρ. 2 αρ. 8, 9
17. Δελούκας, Αξιόγραφα, 3η εκδ. 1980 § 158 σελ. 208
18. Δημάκου σε Γεωργιάδη-Σταθόπουλο ΑΚ, άρθρο 1254 αρ. 19 επ
19. ΕΑ 3963/1982 ΕΕμπΔ ΛΓ,537, 2630/1990 ΕΛΔ 31,1502
20. ΕΑ 599/1994 ΕΕμπΔ 1194,396
21. ΕΑ 7385/1999 ΔΕΕ 6,739, ΕΘ 390/1991 Αρμ 47,734 και γενικότερα για τα πιο πάνω Βέλεντζας, Δίκαιο Αλληλόχρεου λογαριασμού, εκδ. 2000, παρ. 1-VI-1
22. Επιθεώρηση Εμπορικού Δικαίου, τόμος ΝΖ', τ. 3, Ιούλιος –Σεπτέμβριος 2006
23. ΕρμΑΚ, άρθρο 112 ΕισΝΑΚ 717 και 5158, Λιακόπουλου σε ερμηνεία ΑΚ Γεωργιάδη - Σταθόπουλου, υπό άρθρο 874 αρ. 2 και 3, ΑΠ 630/1992 ΕλλΔνη 35.85, ΑΠ 1524/1991 ΕλλΔνη 34.313, ΑΠ 1828/1988 ΕΕμπΔ ΜΒ (1991).238, ΕφΑΘ 5514/2003 ΔΕΕ 2003.1345, ΕφΑΘ

- 4164/1996 ΔΕΕ 1997.183, ΕφΠειρ 701, ΠειρΝομ 2001.453
24. ΕφΑθ 1236/2002 ΑρχΝ 2003,399
25. ΕφΘεσ 51/87 -ΕΕμπΔ 39, 438, Αρμ 42, 444
26. ΕφΘεσ 773/1997 ΕλλΔνη 40.660
27. Εφθεσ 812/87 -Αρμ 42, 442, ΕφΘεσ 1298/ 87 -Αρμ 42, 443
28. Κατσάνος , Δ.,(2005), Η σύμβαση αλληλόχρεου λογαριασμού , Θεσσαλονίκη, Σχολή Νομικών Οικονομικών και Πολιτικών Επιστημών
29. Κατσάνος , Δ.,(2005),Η σύμβαση αλληλόχρεου λογαριασμού , Θεσσαλονίκη: Σχολή Νομικών Οικονομικών και Πολιτικών Επιστημών, σελ. 20-22
30. Λαδάς Π.,(1988), Γνωμοδότηση – Είναι νόμιμος ο μονομερής εκτοκισμός καθυστερημένων τόκων ληξιπρόθεσμων τοκοχρεωλυτικών δόσεων δανείου; Αρμενόπουλος, σελ.127
31. Λιακόπουλο, σε Γεωργιάδη – Σταθόπουλου.,(2004), ΑΚ υπό άρθρο 874, αριθ. 1, 2, 3,
32. Μάζης Π.,(2003), Εμπράγματη εξασφάλιση τραπεζών και Α.Ε., σελ.81
33. Μάρκου Ι.,(2002) Δίκαιο Επιταγής, εκδ., , Απ. Γεωργιάδης, ό.π., παρ. 30 αρ. 65, Δελούκας ό.π., παρ. 204, Δημάκου, ό.π., άρθρο 1251 αρ. 2, 4), σελ. 44
34. ΜΠρίωαν 98/87 -ΕΛΔ 29, 187
35. Ν. 2789/2000 αρ. 30 και ν. 2912/2001 αρ. 42
36. Ν.1266/2/2.7.82. (ΦΕΚ 81 Α')
37. Νισυραίου, **Νομολογία**-Από το άρθρο του κ. όπως αναρτήθηκε στην ιστοσελίδα της Νομικής Βιβλιοθήκης
38. Νομική Βιβλιοθήκη

39. Ράμμος, Εγχειρίδιον ΙΙ § 311 Π, σελ. 1160
40. Ρόκκα Κ. Λογαριασμός και αλληλόχρεος λογαριασμός, Μελέται εμπορικού δικαίου ΙΙ, 1971.
41. Ρόκκα Κ.(1971), Λογαριασμός και αλληλόχρεος λογαριασμός, Μελέται εμπορικού δικαίου ΙΙ, 1971.
42. Τσούμα Β., Δανηλάτου Α., (2006), Αλληλόχρεος Λογαριασμός, Αθήνα, Νομική Βιβλιοθήκη
43. Ψυχομάνης Σ.,(1998), Τραπεζικό Δίκαιο, , σελ. 113.